

№ 140 (20653) 2014-рэ илъэс ШЭМБЭТ ШЫШЪХЬЭІУМ и 2

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ЯмэфэкІ хагъэунэфыкІыгъ

Урысые Федерацием иследственнэ къулыкъухэм яюфышіэ и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэкі зэхахьэу тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкіуагъэм хэлэжьагъэх Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, хэбзэухъумэкіо къулыкъухэм япащэхэр, нэмыкіхэри.

АР-м и ЛІышъхьэ пэублэ псалъэ къышіызэ, зимэфэкі хэзыгъэунэфыкІырэ пстэуми игуапэу къафэгушІуагъ, сыдигъуи мы къулыкъум тикъэралыгьо мэхьанэшхо зэрэщыриlагьэр, непи арэущтэу зэрэщытыр къыІуагъ.

— Зисэнэхьат хэшІыкІышхо фызиІэ, зипшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зыгъэцэкІэрэ къулыкъушІэхэр непэ УФ-м и Следственнэ комитет иследственнэ Гъэ-ІорышІапІэу Адыгеим щыІэм Іутых. 2014-рэ илъэсым имэзихэу пыкlыгъэм ахэм уголовнэ Іоф 232-рэ къызэlуахыгъ, ахэм ащыщэу 167-р зэхафын афызэшіокіыгъ. БлэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр нахьыб. Мы къулыкъум Іоф щызышІэхэрэм япшъэрылъ шъхьаІэр цІыфхэм, обществэм, къэралыгъом ящынэгъончъагъэ къаухъумэныр ары ыкІи ар зэрифэшъуашэу агъэцакІэ. Лъытэныгъэ зыфэсшІыхэу следствием икъулыкъушІэхэр, шъуиунагъохэм псауныгъэ пытэ арылъэу, Адыгэ Республикэми, зэдытие Хэгъэгушхоу Урысыеми апае шъуиІофшІэн гъэхъагъэхэр щышъушІыхэзэ ыпэкІэ шъулъыкІотэнэу шъуфэсэІо, къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан.

УФ-м и Следственнэ комитет и Тхьаматэ унашъоу ышІыгъэм диштэу медалэу «Гъэхъагъэу иІэхэм апае» зыфиюрэр Гъэюрышапіэм ипащэу Александр Глущенкэм фагъэшъошагъ. АР-м и Лышъхьэ иунашъокіэ ГъэюрышІапІэм Іут нэбгыри 5есписжелься ек емешфова ем щытхъуцІэхэр, тын лъапІэхэр аратыжьыгъэх.

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм итын анахь лъапІэу медалэу «Законыр. Пшъэрылъыр. ЦІыфыгъэр» зыфијорэр А. Глущенкэм фагъэшъошагъ.

Нэужым гущыІэ зыштэгьэ лександр Глущенкэр иІофшІэгъухэм къафэгушІуагъ, анахь чанэу зыкъэзыгъэлъэгъуагъэхэм федеральнэ ыкІи республикэ тынхэр, щытхъуцІэхэр, рэзэныгъэ тхылъхэр, ахъщэ шІухьафтынхэр аритыжьыгъэх. Джащ фэдэу къулыкъушІэхэу зи-Іофшіэнкіэ пэрытныгъэ зы-Імефем дехетк-енк мехалы зэхахьэм къырагъэблэгъагъэх. Яхэгъэгу, яреспубликэ афэшъыпкъэ мыщ фэдэ кlaлехетургания песет ахэм рэзэныгъэ гущыІэхэр апагьохыгьэх, агьэшІуагьэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Зэфэхьысыжьхэмрэ пшъэрылъыкІэхэмрэ

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ иколлегие тыгъуасэ зэхэсыгъоу иІагъэм мы къулыкъум 2014-рэ илъэсым иапэрэ мэзих Іофэу ышІагъэм изэфэхьысыжьхэр щашіыгъэх, ятіонэрэ илъэсныкъом пшъэрылъ шъхьајзу зыфигъзуцужьыхэрэм атегущыјагъэх. Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, Урысые Федерацием и Генеральнэ прокуратурэ и Гъэlорышlапlэу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыІэм ипащэ игуадзэу Денис Оськи-ныр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, республикэм и Премьер-министрэу Къумпіыл Мурат, хэбзэухъумэкіо къулыкъухэм япащэхэр, нэмыкіхэри.

— 2014-рэ илъэсым имэзих АР-м ипрокуратурэ Іофэу ышІагъэм изэфэхьысыжьхэм уагъэрэзэнэу щыт, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан зэхэсыгъом хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ. — ХэбзэухъумэкІо къулыкъухэм яІо зэхэльэу Іоф зэрэзэдашІагьэм

ишІуагьэкІэ, бзэджэшІагьэу республикэм щызэрахьагьэхэм япчъагъэ проценти 6 фэдизкІэ нахь макІэ хъугъэ. ЦІыфхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм, ахэм яфэlо-фашlэхэр хэбзэгьэуцугьэм диштэу гъэцэкІэгъэнхэм прокурорхэм анаІэ тырагьэтыгь. Мэзихым

жьыгъэх.

Хъярыр зэдагощыгъ

Зи Хэкужъ къэзыгъэзэжыыгъэеахахее еспыахестеф ефаМ в мех тыгъуасэ АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкІуагь. Ащ хэлэжьагъэх АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, АР-м иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, федеральнэ инспектор шъхьа ву ЛІыІужъу Адам, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, хэбзэихъухьэ ыкІи гъэцэкІэкІо хабзэм яліыкіохэр, федеральнэ ыкІи республикэ къулыкъухэм яІофышІэхэр, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ псэупІэхэм япащэхэр, мэфэкІым ибысымхэу Хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэхэр.

Адыгеим къэзыгъэзэжьыгъэхэр

щы ак Ізу илъым зэрэхэгьозэжьхэрэм, Іофыгьо пстэуми чанэу къызэрахэлажьэхэрэм, Урысые хэгьэгоу тызэрысыр тилъэпкъэгъухэм якъищэжьынкІэ ІэпыІэгъу зэрэхъурэм афэгьэхьыгьагь ТхьакІущынэ Аслъан къышІыгъэ гущыІэр.

— Тихэгъэгогъухэу чІыпІэ къин ифагъэхэм ІэпыІэгъу аритыным Урысыер ренэу зэрэфэхьазырым ищысэ шІагьоу мы мафэр хъугьэ. Урысыем итарихъыкІэ пштэмэ, зихэгьэгогьухэр апэрэу езыгьэблэгъэжьыгъэ шъолъырэу Адыгэ Республикэр щыт, — къыІуагъ ЛІышъхьэм. — Тиреспубликэ къэзыгъэзэжьыгъэ тилъэпкъэгъухэм непэ экономикэм, гъэсэныгъэм, медицинэм, культурэм ыкІи нэкъыкІоцІ къэралыгъо хэбзэ ыкІи чІыпІэ зыгьэІорышІэжьын къулыкъухэм яшэпхъэ-хэбзэ акт миным ехъумэ алъэныкъокІэ экспертизэр зэхащагь. Ащ ишІуагьэкІэ, ахъщэ ели енвшен нахы-ныт еахапоах акт 217-рэ щагьэзыягь. Прокуратурэм икъулыкъушІэхэм, республикэм игъэцэкІэкІо ыкІи ихэбзэухъумэко къулыкъухэм юфышхоу ашІэрэм къыкІэлъэкІо непэ Адыгеим лъэпкъ ыкІи дин зэгурыІоныгьэ зэрилъыр. Ныбджэгъу лъапІэхэр, Адыгеим ипрокуратурэ зызэхащагъэр илъэс 92-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкІэу къэблагъэрэмкІэ зэкІэми сышъуфэгушІо, тапэкІи гъэхъэгъэшІухэр шъушыхэзэ ыпэкІэ шъулъыкІотэнэу шъуфэсэю.

АР-м и ЛІышъхьэ унашъоу ышІыгъэм диштэу зиІофшІэн щытхъу хэлъэу зыгъэцэкІэрэ прокуратурэм икъулыкъушІэхэм ащышхэм шытхъуцІэхэр, республикэм ипащэ ирэзэныгъэ тхылъхэр ТхьакІущынэ Аслъан ариты-

(Икіэух я 2-рэ н. ит).

мык льэныкьохэм яахь ахашыхьэ. ТхьакІущынэ Аслъан мэфэкІымкІэ тилъэпкъэгъухэм къафэгушІуагь, къиныгьо пстэури тызэгъусэмэ зэрэзэшІохыгьошІур игу-

щыІэ къыщыхигъэщыгъ.

Адыгэхэм ятарихъ фэгъэхьыгъэ къэгъэлъэгъонхэм зэхахьэр къагъэбаигъ, блэкІыгъэмрэ непэрэ щы ак І эмрэ къизы І отык І ырэ фильмхэр, къэшІынхэр агъэфедагъэх, ІэкІыбым къикІыжьыгъэхэми, тиреспубликэ щыщхэми къагъэхьазырыгъэ къэгъэлъэгъоным зэхахьэм къекІолІэгьэ пстэури ягуапэу еплъыгъэх. Нэужым зэкіэхэри мэфэкі джэгум рагъэблэгъагъэх, ар филармоние Іупэм щызэхащагъ. МэфэкІым фэгъэхьыгъэ игъэкІотыгъэ къэбарыр тикъыкІэлъыкІорэ къыдэкІыгъо хэ-

ЧІыгужъым насыпыр щэбагъо

Адыгэ унагъоу тиІэхэм тыгъуасэ къахэхъуагъ. Іэпэзэо Умаррэ Хъайдыкъо Замирэрэ Мыекъуапэ щызэгуатхагъэх.

– 1990-рэ илъэсхэм Сирием щырэхьатыгь, псэукіэ дахэ тиіагь, - къајуатэ Іэпэзэо Анисрэ ащ ишъхьэгъусэу Мэрарэ. — Адыгэмэ ятарихъ чІыгу тищыІэныгъэ щыдгъакІо тшІоигъоу Мыекъуапэ тыкъэкІожьыгъ. Непэ тикІалэ нысэ къытфищагъэшъ, тэгушю.

Іэпэзаомэ ягушІуагьо адэзыгощы зышІоигъохэу нысащэм хэлажьэрэмэ таlукlагъ. Шыухэм адыгэ быракъхэр агъэбыбатэхэзэ Мыекъуапэ иурам шъхьаІэмэ

ащыщэу Пролетарскэм къырыкІуагъэх, пщынаом дежъыухэзэ джэгур лъагъэкІотагъ.

Тигъэзетеджэмэ ацІэкІэ Іэпэза-

омэ тафэгушю, насыпышю хъунхэу, гъэшІэ кІыхьэ къызэдакІунэу афэтэІо.

ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

2 Даыгэ макь

Зэфэхьысыжьхэмрэ пшъэрылъык Іэхэмрэ

(ИкІэух).

АР-м ипрокурор шъхьа ву Василий Пословскэм къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, УФ-м ипащэхэм къызэрагьэнэфагьэу, цІыфхэм ыкІи къэралыгъом яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, ахъщэ къолъхьэ тын-Іыхыным, бзэджэшІагъэ зезыхьэхэрэм апэуцужьыгъэныр япшъэрылъ шъхьа1эу илъэсныкъом Іоф ашІагъ. Прокуратурэм икъулыкъушІэхэм зэхащэгъэ уплъэкіунхэм къакіэлъыкіоу уголовнэ Іоф 96-рэ къызэІуахыгъ, ІэнатІэ зыІыгъ пащэхэм гъогогъу 1670-рэ дисциплинарнэ пшъэдэкІыжь арагъэхьыгъ, нэбгырэ 903-мэ административнэ пшъэдэкІыжь атыралъхьагъ. Экономикэм ылъэныкъокІэ хэбзэгьэуцугьэр гьогогьу 3618-рэ, цІыфым ифитыныгъэрэ ишъхьафитныгъэрэ гъогогъу 7321-рэ аукъуагъэхэу республикэм ипрокурорхэм агъэунэфыгъ. 2014рэ илъэсым иапэрэ мэзих республикэм зэкІэмкІи бзэджэшІэгъэ 2077-рэ щызэрахьагъ, блэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр проценти 5,8-кІэ нахь макІ. Мыщ дэжьым В. Пословскэм

анахь шъхьаlэу къыхигьэщыгьэхэм ащыщых бзэджэшІэгьэ хьыльэхэм ыкІи хьыльэ дэдэхэм, хъункІэным, цІыфым ыпкъынэлынэ шъобж хьылъэхэр зэрэтыращагьэхэм къыхэкІыкІэ идунай зэрихъожьыгъэм, нэмык! бзэджэшІагьэхэми япчъагьэ республикэм нахь макІэ зэрэщыхъугъэр. Илъэсныкъом прокуратурэм июфшіэн зэрэзэхищагъэм ыкІи ащ зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэм уагъэрэзэнэу щытми, гумэкІыгъоу, щыкІагъэу щыІэр джыри зэрэмымакІэр, ахэм ядэгьэзыжьын чанэу Іоф дашІэным зэрэфэхьазырхэр В. Пословскэм къыІуагъ.

Джащ фэдэу илъэс пчъагъэ хъугъэу мы къулыкъум хэтхэу, гъэхъэгъэшlухэр зиlэ нэбгырэ заулэмэ АР-м и Парламент ищытхъу тхылъхэр зэхахьэм щаратыжьыгъэх.

Нэужым республикэм ихэбзэухьумэк о къулыкъухэм япащэхэр къэгущы агьэх, илъэсныкъом прокуратурэм юф зэрэдаш агьэм зэфэхьысыжьэу фэхъугъэхэм ахэм ягугъу къашыгъ, тапэк за анахьэу ана зытырагъэтыщт лъэныкъохэр къагъэнэфагъэх.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Гуфэбэныгъэ хэлъэу апэгъокіых

Егъэзыгъэ Іофкіэ Украинэм къикіыгъэ ціыфхэу Адыгеим къэкіуагъэхэм япчъагъэ непэрэ мафэм ехъулізу мини 2-м ехъу. Бэдзэогъум и 29-м, пчыхьэм, япшіэнэрэ купэу нэбгырэ 98-рэ хъурэр охътэ гъэнэфагъэкіэ зычіэсынхэ алъэкіыщт пунктуу станицэу Ханскэм дэтым къащагъ.

Уипсауныгъэ изытет дэгъоу ошla?

Ар зэзыгъашІэ зышІоигъохэр Мыекъуапэ игупчэу Лениным ыцІэ зыхьырэм шышъхьэІум и 1−м къы− щызэрэугъоигъэх.

Адыгэ Республикэм псауныгьэр къзухъумэгьэнымкіэ и Министерствэ Іофтхьабзэм кіэщакіо фэхъугь. Мыщ къекіоліагьэхэм флюорографие, маммографие афашіыгь, нэмыкі уплъэкіунхэри акіугьэх. Ащэчырэр, яльэгагьэ зэрагьэшіэн, нэужым, гумэкіыгьо яіэмэ, психологым гущыіэгъу фэхъунхэ альэкіыгь.

— Непэ мы Іофтхьабзэм къыдыхэлъытагъэу пшъэрылъ шъхьаlэу зыфэдгъэуцужьыгъэр цІыфхэм амалэу тиІэр ядгъэлъэгъун, ахэр зыфэсакъыжьынхэм, узыр нахь пасэу гъэунэфыгъэным фэш диспансеризациер акІузэ ашІыным едгъэсэнхэр ары, — еІо Адыгеим псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем.

Мыщ къекІолІагъэхэм аныбжь зэфэшъхьафыгъ. Анахьыбэу, япсауныгъэ изытет зэзыгъашІэ зышІоигъоу къызэрэугъоигъагъэхэр пенсионерхэр ары.

— Непэ диспансеризацие Мыекъуапэ щыткlун амал зэрэщыlэр телевизорымкlэ слъэгъугъэ, — къеlуатэ илъэс 59-рэ зыныбжь Любовь Гековам. — ІэзапІэм узыкІокІэ, мафэр пшlокІо, кабинет зэфэшъхьафхэм уачІахьэзэ пшъхьэ щэуназэ, врачхэр игъо имыфэхэу, къыомыплъыхэуи бэрэ къыхэкІы. МыдыкІэ пкІэ хэмылъэу уплъэкІунхэр ошІых.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым, медицинэ колледжым ястудентхэр Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх.

Диспансеризацием мыгъэ нэбгырэ мин 42-рэ къыхырагъэубытэнэу щыт. Ащ ызыныкъо ауплъэкlугъах. Къуаджэхэу район гупчэхэм апэчыжьэхэу, ціыфхэм япсауныгъэ изытет ауплъэкlуныр зыщыкъиныр ары къекlокіырэ мобильнэ комплексыр зыдащэщтыр. Ар зыдэкlощт къуаджэр, уахътэр министерствэм исайт ит, хэти ар пэшlорыгъэшъэу зэригъэшlэн ылъэкlыщт.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай. Сурэтыр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

зыгъэ ІофкІэ Украинэм къикІыгъэ цІыфхэм зыщыпсэущт чІыпІэхэр ягъэгъотыгъэнымкІэ зэхэшакіоу Елена Наумовам къызэрэтиІуагъэмкІэ, нэбгырэ 98-м щыщэу 35-р кІэлэцІыкІух. Общежитием бэрэ чІэсынхэмкІэ ащ фэдэ амалышхо зэрэщымыІэм къыхэкІэу, псынкІэ Іофэу ахэр зыщыпсэунхэ алъэкІыщт чІыпІэхэр къафагъотых. Мы аужырэ купым щыщхэр псэупlэхэу Дахъом — нэбгыри 7, Тимирязевэм — 9, къалэу Краснодар — 1, Пшехскэм — 11, Кощхьэблэ районым 52-рэ ащагъэх. Къоджэ псэупІэхэм япащэхэр къэкІохэшъ, тхьамыкІагьо хэфэгьэ цІыфхэр зэбгыращых, нэужым ахэм псэупІэ-

Колледжым июфышізу, егъэ-

хэр къафагъотых.
Станицэу Ханскэм тызыщыкогъэ мафэм общежитием нэбгырэ 14 къычонэжьыгъагъ. Елена Наумовам къызэриорагъэмков, ахэр мы охътэ благъэм Мыекъуапэ псэупоникэм иминистерствэхэм ягофышорарагъэхэм алъэплъэх, фолофоршора вихъафхэр арагъэгъотых.

Мы чіыпіэм къэкіожыптьэхэм япсауныгъэ изытет зыфэдэр врачхэм ауплъэкіу. Шхын стырхэр, шіушіэ ыкіи психологическэ іэпыіэгъухэр аіэкіагъахьэх. Джащ фэдэу ціыфхэм іофшіэн ягъэгъотыгъэнымкіэ къулыкъум іоф ешіэ, упчіэ зиіэхэм джэуапхэр арегъэгъотых. Къэкіожывгъэ пэпчъ икъэбар зэрыт социальнэ паспортхэр афагъэпсых.

— ПэшІорыгъэшъэу къызэрэтаІуагъэмкІэ, шэмбэт ыкІи тхьаумэфэ мафэхэм джыри зы куп Адыгеим къащэн алъэкІыщт,

арышъ, ащ тыфэхьазырын фае, — elo Елена Наумовам. — Нэужым, блыпэм къыщегъэжьагъэу охътэ гъэнэфагъэкlэ зычlэсынхэ алъэкlыщт пунктэу индустриальнэ техникумым иобщежитиеу Мыекъуапэ дэтым къыщызэlуахыгъэм къащэхэзэ ашlыщтых.

Общежитие Іупэм къулыкъушІэхэр бэу зэрэщызэхэтыгъэхэм иушъхьагъуи тыкІэмыупчІэн тлъэкІыгъэп. Къызэрэта-ІуагъэмкІэ, илъэс 50 зыныбжь хъулъфыгъэу Украинэм къикІыгъэм я 4-рэ къатым зыкъыридзыхыжьынэу, зиукІыжьынэу ыІуи бырсыр хидзэгьагьэх. Мыщ дэжьым псынкіэ Іофэу къулыкъушІэхэм, психологхэм къяджагьэх. ЗэрагьэунэфыгьэмкІэ, хъулъфыгъэм иунагъо шloкloдыгь, Іахьылхэри иІэжьхэп. Ащ къыхэкІэу ипсихикэ зэІыхьагъэу ары. Психологхэр ащ зыдэгущыІэхэ нэуж зипсихикэ зэ-Іыхьагъэхэр зыщагъэхъужьырэ сымэджэщэу Мыекъуапэ тым щауплъэкІунэу ащагъ.

Чыпіэ къин ифэгъэ зэшъхьэгъусэхэу, Киберевхэу Викторрэ Еленэрэ ыкІи Сметкинхэу Романрэ Лилиерэ якъин зэрадэдгощырэр ыкій гущыІэгъу тафэхъунэу тызэрэфаер зятэюм, апэрапшіэ адагьэп, къяхъуліагъэр анэгухэм къакІэщэу бзылъфыгъэхэм анэпс къэкІуагъ. Арэу щытми, къинэу апэкІэкІыгьэр къытфаІотагь. Ахэм къызэраІуагьэмкІэ, Луганскэ хэкум ит къалэу Свердловскэ къикІыгъэх. Лилиерэ Еленэрэ зэшыпхъух, зым кІэлэцІыкІуитІу, адрэм зы кlалэ апly, тlуми медицинэ сэнэхьатхэр яІэх. Ясабыйхэр къызэраухъумэщтхэм пае зэкІэ мылъкоу аугьоигьэр къычаатэкъуи, ашъхьэ къырахьыжьэжьынэу хъугъэ. Сыда

пюмэ зэпэуцужым нахь хэхьо, лажьи-хьакъи зимы рацыф мамырхэр аукых, ащ фэдэ зекуак рагичен плъэк рагичен плъэк рагичен плъэк рагичен плъэк рагичен плъэк рагичен плъэк рагичен простов датым къэк рагичен простов датым къэк рагичен простов датым къэк рагичен простов датым къзк рагичен простов датым къзк рагичен простов датым къзк рагичен простов датым къз рабгыращых разхъум мыхэр забгыращых рагичен простов просто

— Урысыем ис ціыфхэм лъэшэу тафэраз, анахьэу УФ-м и Президентэу Владимир Путиным, — аlo зэшыпхъухэм гущыіэр зэіэпахызэ. — Ціыфхэм агу къытфэузэу, дэгъоу къытпэгъокіыгъэх, зыпарэми тыщамыгъэкіэным пылъых. Адыгеир зыщыщыр ныбжьи тшіэщтыгъэп, ау мыщ тыкъызэрэкіуагъэмкіэ тыкіэгъожырэп. Гуфэбэныгъэшхо къытфыряізу мыщ ис ціыфхэр къытфэсакъых, тыдэкіи мамыр, чіыопсыри дахэ.

Мыхэм къызэрэтфаІотагъэмкІэ, тучанхэм янахьыбэм Іоф ашІэрэп, зышІэхэрэми гьомылапхъэхэр икъоу ателъхэп, хьалыгъу тхьамафэрэ ямыІэу къыхэкІыгь. Джащ фэдэу гъэстыныпхъэ шхъуантІэр ямыІэу машинэхэр зекІощтыгъэхэп, ау танкхэр дизых, таксим фэдэу тетэкъуагъэу урамхэм атетых. Зэшыпхъухэм янэ-ятэхэр пенсионерых, ахэр Украинэм къызэринагъэхэмкІэ агу афэузы. Зэпхыныгьэ зэрэщымыІэм къыхэкІэу мэфитІу хъугъэу адэгушыІэнхэ альэкІырэп. чІычнэм исых. Заводхэр, шахтэхэр, фермэхэр ашІэхэзэ къагъэуагъэх. «Лъэпкъ гвардием» хэт дзэкіолізу къязаохэрэм Свердловскэ къэлэ администрацием ипащэу Александр Шмальц мызэу, мытюу заlуегъакіэ, мамыр цІыфхэр амыукІынхэу ялъэІу. Арэу щытми, «Унашъоу къытфашІыгъэм тытетэу тэзекІо» аІошъ, къафэгъэуцухэрэп.

— Украинэм и Президент мамыр ціыфхэм афэсакъэу, зыфаем кіонхэ алъэкізу, Іэпыіэгъу аригъэкізу зэриіорэр шъыпкъэп. Луганскэ хэкум нахь чыжьэ тагъакіорэп. Чэщ-зымафэм къыкіоці мобилизацие щыіэнэу къызытаюм, тиунагъо, тисабыйхэр къэтыухъумэнхэм пае псынкіз юфэу зыкъызэкіаткъуи тшъхьэ къетхыыжьэжылъ, — аю бзылъфыгъэхэм.

Заор аухымэ агъэзэжьын гухэль яlэмэ зэшъхьэгъусэхэм тызяупчlым, ащ фэдэ гупшысэ зэрямыlэм тыщагъэгъозагъ. Сыда пlомэ яунэхэр, яlофшlапlэхэр къагъэуагъэх. Сабыйхэр еджапlэхэм агъэкlонхэ алъэкlыщтэп, ащ фэдиз къинрэ тхьамыкlагъорэ зыщалъэгъугъэм гъэзэжьыгъуае афэхъущт. Ятхылъхэр агъэпсыхэу, loфшlапlэхэр зэрагъэгъотыхэмэ, Адыгеим псэупlэкlэ къинэнхэу ягухэлъ.

Кощын ІофхэмкІэ федеральнэ къулыкъум иотделэу Адыгеим щыІэм мы илъэсыр къызихьагъэм къыщегъэжьагъэу Украинэм щыщ нэбгырэ мини 2,2-мэ зыкъыфагъэзагъ. Охътэ гъэнэфагъэкІэ УФ-м щыпсэунхэ алъэкІынымкІэ нэбгырэ 200 фэдиз къяолІагъ, ахэм ащыщэу нэбгырэ 90-мэ «беженцэ» статусыр, нэбгырэ 41-м щыпсэунхэмкІэ фитыныгъэ къаратыгъ. Урысые Федерацием ицІыф хъунхэу фаехэу нэбгырэ 39-мэ ятхылъхэр кощын ІофхэмкІэ къулыкъум рахьылІагъэх.

КІАРЭ Фатим.

Парламент къэбархэр

Шышъхьэlу 2014-рэ илъэс N2

АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм мы илъэсым икlымэфэгъэтхэ lофшlэгъу пlалъэкlэ аужырэу зэхэсыгъор бэдзэогъум и 23-м яlагъ. Шышъхьэlум и 1-м къыщыублагъэу чъэпыогъум и 1-м нэс ахэм загъэпсэфыщт. Зыгъэпсэфыгъор рамыгъажьэзэ мэзиблым къыкlоцl депутат корпусыр зыдэлэжьагъэр Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм къызэфедгъэхьысыжьыгъ.

Хасэм зэхищагъ. Ащи шІуагъэ къытэу мыгъэ Іоф ышІагъ. Комиссием изэфэхьысыжьхэм къапкъырыкІыхэзэ Бассейн-псы гъэ орыш ап ме пащех ор ик ор щакіохэу межведомственнэ комиссии зэхащагь. ПсыІыгыпІэм изытет фэгъэхьыгъэ зэфэхьысыжьэу ащ къышІыщтхэр гумэкІыгьоу къыздихьыхэрэм ядэгъэзыжьын фэlорышlэнэу тыщэгугъы. МэзитІукІэ узэкІэІэбэжьмэ Адыгеим ичІыпІэ зыгы жылы жылы жарын ныгъэхэр афэшыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ законхэр щыІэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэмкІэ предложениехэм ягъэпсын фэгъэ-

Мэзибл зэфэхьысыжьхэр

– 2014-рэ илъэсым пыкlыгъэ мэзиблым къыкІоцІ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэхэсыгъуи 6 иlагъ, — къеlyатэ ащ. — ПстэумкІи Іофыгьо 257-мэ депутатхэр атегущыlагъэх, АР-м изакон 68-рэ ыкІи унэшъо 200 зэдаштагъ. Ахэр республикэмкІи, цІыфэу щыпсэухэрэмкІи мэхьэнэ ин зиІэ законых, къэралыгъо гъэпсыным, экономикэм, финансхэм, медицинэм, гъэсэныгъэм, социальнэ Іофхэм, нэмыкІ лъэныкъуабэхэм афэгъэхьыгъэх. Республикэ бюджетыр тхылъ шъхьа/эу зэрэщытыр къыдалъытэзэ, депутатхэм лъэшэу Іоф дашІагъ. Социальнэ-экономикэ мехфоІ еспихпк мехеспиносхех АР-м и ЛІышъхьи, министрэхэм я Кабинет хэтхэри, муниципальнэ образованиехэм япащэхэри, народнэ депутатхэм ясоветхэм ятхьаматэхэри къыхэлажьэхэзэ татегущы-Іагь. Илъэсым иапэрэ зэхэсыгьо АР-м и Лышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан 2013-рэ илъэсым министрэхэм я Кабинет Іофэу ышІагъэр къыщызэфихьысыжьыгъ. Нэужым хэхъоныгъэхэми. шык агъэу джыри шы эхэми игъэкІотыгъэу тызэдатегущыІагь. «Правительственнэ сыхьатхэм» къахиубытэу хэбзэlахьэу ыкlи мыхэбзэlахьэу бюджет зэхэтым хэхъоныгъэ езыгъэшІыхэрэр нахьыбэ шІыгъэнхэм пае анахьэу унаІэ зытетын фаехэм, гъэсэныгъэм епхыгъэ учреждениехэм оптимизациер зэращыкІуагъэм, псауныгъэм икъэухъумэн исистемэ гъэкІэжьыгъэным фэгъэхьыгъэ программэу 2011 — 2013-рэ илъэсхэм ателъытагъэр гъэцэкІагъэ зэрэхъугъэм депутатхэр атегущы агъэх, к І эуххэр зэфахьысыжьыгьэх, щыкlагьэхэр къыхагъэщыгъэх. Джащ фэдэу АР-м хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ блэкІыгьэ ильэ-

— Социальнэ Іофхэм алъэныкъокІэ Парла-ментым анахьыбэу за-конхэр ыштагъэхэу, проектыбэмэ атегущы Іагъэу къыпщэхъу...

-

сым Іофэу ышІагъэм фэгъэ-

хьыгъэ докладэу ащ ипащэ

къышІыгъэм едэІугъэх.

- Социальнэ политикэм чІыпІэшхо етэгъэубыты. Анахьэу сабыибэ зэрыс унагъохэм, сэкъатныгъэ зиІэ сабый зыпіухэрэм, зигьот макіэхэм тынаІэ атетэгъэты. Ахэм социальнэ ІэпыІэгъу агъотыным фэгъэпсыгъэ закон зэфэшъхьафхэр депутатхэм аштагъэх. КІэлэцІыкІу ибэр е лъыплъэн имыІ эу къэнагъэр зыштэгъэ унагьом (опека) ар зэриІыгьыщт ахъщэу мазэ къэс къыфакІорэр кІэлэцІыкІур зэрыпсэун ылъэкІыщтэу республикэм щагъэнэфагъэм фэдиз шІыгъэным, ны-тыхэу зыштагъэхэм мазэ къэс къафэкІощт ахъщэ шІухьафтыныр узэрыпсэун плъэк ыщтэу агъэнэфагъэм фэдизыным афэгъэхьыгъэ республикэ законыр мы мэзиблым къыкоц зэдэтштагъэхэм ащыщ. Республикэ бюджетым къыхэхыгъэ ахъщэкІэ сабыим лъыплъэнэу е ыпlунэу зыштэгъэ унагъор илъэс къэс гъэпсэфыпіэ-Іэзапіэм кіон амал иІэным фэгъэхьыгъэ закони щыІэ хъугъэ. Сабый ыпІунэу зыштэгъэ унагъоу, ащ ыпкъ къикІыкІэ сабыибэ зиІэ хъугъэм социальнэ ІэпыІэгъоу къэралыгьом къыритын фаехэм анэмыкІ у республикэри зэрэде-Іэщтым фэгьэхьыгьэ хэбзэгьэуцугъи депутатхэм аштагъ. ЧІыпіэ зыгъэю шы къулыкъухэм кІэлэцІыкІу ибэхэм е лъыплъэн зимыІэу къэнагъэхэм псэупіэхэр аратынхэм ыкіи ахэр зэрагъэцэкІэжьыщт ахъщэу зэтыгьоу атырэр афатІупщыным фэгъэхьыгъэ закони щыІэ хъугъэ.

— Нэмыкі законопроект зэфэшъхьафыбэми депутатхэр кіэщакіо афэхъугъэх, атегущыіагъэх, законэу аштагъэри макіэп. Ахэр зыфэгъэхьыгъэхэм уакъытегущыіагъэмэ дэгъугъэ.

— Шышъхьэlум и 1-м апэрэ дунэе заор къызежьагъэр илъэси 100 хъугъэ. Ащ ипэгъокlэу ыкlи мы заом хэлэжьагъэхэм яшlэжь фэгъэпсыгъэу юныгъом и 5-р адыгэхэмрэ

Пшызэ шъолъыр ис къэзэкъхэмрэ зыкІыныгъэ азыфагу илъэу зэрэзэдэзэуагъэхэм ишІэжь мафэу гъэнэфэгъэныр зэдырагъаштэу депутатхэм игъоу алъытагъ. Джащ фэдэу Іоныгъом и 28-р черкес лъэпкъым ишъуашэ и Мафэу агъэнэфагъ. АР-м икъэралыгъо къулыкъухэм ветеран организациехэм ІэпыІэгъу аратыным фэгъэхьыгъэ закони депутатхэм мы илъэсым аштагъ. ТекІоныгъэм и Быракъ техыгъэ копием игъэфедэн фэгъэхьыгъэ хэбзэгьэуцугьэу тштагьэри мыщ дэжьым къыщыхэзгъэщымэ сшІоигъу. Мы илъэсым тштагъэ ыкІи кІуачІэ иІэ хъугъэ кІэлэцІыкІухэр къэухъумэгъэнхэм и Дунэе мафэ ыкІи шІэныгъэм и Мафэ шъон пытэхэр ІуагъэкІынхэ фимытхэу шІыгъэным фэгъэхьыгъэ законым. Социальнэ лъэныкъомкІэ джыри зы хэбзэгъэуцугъ. КІымэфэ-гъэтхэ Іофшіэгъу піалъэмкіэ аужырэ зэхэсыгьоу тиlагьэм щытштагъ сэкъатныгъэ зиІэ купчы- епешфо медехеахах мех пІэхэр къаратынхэм фэгъэпсыгъэ законыр. Сэкъатныгъэ зију е илъэс 15-м зыныбжь къыщымыкІэрэ зихэхъогъоу ІофшІапІэ къызэратыщт пчъагъэр (квотэр) дгъэнэфагъэ. Хэгъэгу зэошхом илъэхъан къэхъугъэхэу ыкІи Урысые Федерацием зы-

парэкіи имыкіыжьыгьэу щыпсэухэрэм, заор амыухызэ зыныбжь илъэс 18 хъугъэхэм ястатус, социальнэ Іэпыіэгьоу агьотын алъэкіыщтыр дгъэнэфагъэх.

Тыгьуасэ, шышъхьэІум и 1-м, зи Хэкужъ къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ республикэм щыхагъэунэфыкІыгъ. Арышъ, къэзыгъэзэжьыгъэхэм ІэпыІэгъу ятыгьэным фэгьэхьыгьэ закони депутатхэм зэраштагъэр къыхэгъэщыгъэн фаеу сэлъытэ. Непэ Сирием ыкІи Тыркуем зэо-зэпэуцужьэу къарытэджагъэхэм апкъ къикlыкlэ хэкужъым къагъэзэжьыгъэу нэбгырэ 1500-рэ республикэм щэпсэу. Джащ фэдэу Украинэм зэо зэпэуцужьэу къитэджагъэм ыпкъ къикіыкіэ къызэпырыкіыжьыгъэу нэбгырэ 1500-м ехъу Адыгеим къащагъ.

— Хэбзэгъэуцуным изакъоп ныlа депутатхэр зыдэлажьэхэрэр?

— Іофыгьо шъхьаlэу республикэм и эхэм ащыщ Краснодар псы ыгьып эм гумэк ыгьоу къыздихьыхэрэр. Ахэр ш ок имы зудэлэжьэн фэе оф хъугьэх, нахьы бэ уахътэ теш эжьы хъущтэп. Ащ фэш краснодар псы ыгъып эм и офхэм афэгьэзэгъэ комиссие Къэралыгъо Советым —

зэгъэщт комиссие Къэралыгъо Советым — Хасэм зэхищагъ. Ащ ипащэр Парламентым и Тхьаматэ игуадзэу Іэщэ Мухьамэд. УФ-м и Президентэу Владимир Путиным мы лъэныкъомкІэ унэшъо гъэнэфагъэхэр къышІыгъэх. Ахэм ягъэцэкіэн шіокі зимыіэ Іоф. Урысыем и Къыблэ и Парламентхэм я Ассоциацие и офш эни, зэрэтихабзэу, чанэу тыхэлажьэ. Зичэзыу конференциеу жъоныгъокІэ мазэм Волгоград щыкІуагьэм УФ-м и Къэралыгьо Думэ хэтлъхьанэу тидепутатхэр кІэщакІо зыфэхъугъэхэ законитІумэ нэІуасэ ащыфэтшІыгьэх ыкІи къадырагъэштагъ. Конференцием икІэухым къыкІэлъыкІоу бжыхьэм ЮРПА-м иІэщтыр Адыгеим щызэхэтщэнэу къытфагъэшъошагъ ыкІи ащ фэдэ фитыныгъэ къытатыгъ. Депутатхэм зыщыхадзыгьэхэ округхэми чанэу Іоф зэращашІэрэри, хэдзакіохэм зэраіукіэхэрэри, ахэм яІофыгъохэм язэшІохын зэрэдэлажьэхэрэри къыхэзгъэщымэ сшІоигъу. УФ-м и Президентэу Владимир Путиным 2013-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ УФ-м и Федеральнэ ЗэlyкІэ фэгьэзэгьэ Джэпсальэу къышІнгьэм къншнхигьэщнгьэхэм адыригъаштэу тиюфшіэн зэхэтщагъ, тапэкІи ащ тетэу лъыдгъэкІотэныр типшъэрылъ шъхьаІ.

«Сабый пэпчъ Урысыем

ищыкlагъ»

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм идепутатэу, социальнэ политикэмкіэ ыкіи псауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ комитетым ипащэу Ирина Ширинар зыхэт партиеу «Единая Россия» зыфиюрэр партийнэ проект зэфэшъхьафыбэмэ кіэщакіо афэхъугъ е ахэр щыіэныгъэм пхырышыгъэ хъунхэм дэлэжьагъ. Ахэм зэу ашыш «Сабый пэпчъ Урысыем ищыкіагъ» зыфиіорэ партийнэ проектыр. Ащ лъапсэ фэхъугъэм, Адыгеим зэрэщагъэцакіэрэм ар къатегу-

- Мы проектыр сабыеу къэралыгьом исхэм якъэухъумэн фэгъэпсыгъ, анахьэу ибэхэмрэ лъыплъэн зимы у къэнагъэхэмрэ къыщыхэгъэщыгъэхэр, къејуатэ ащ. — Урысыем рашыгъэ кіэлэціыкіоу іэкіыб къэрал унагьохэм апіухэрэм ащыщхэм жъалымагъэу адэзекІохэу, игъонэмысэу дунаим ехыжьыхэу къызычІэщыгьэр ары анахьэу ащ чанэу Іоф ышІэнэу зыригьэжьагьэр. Проектым къызэрэщыдэлъытагъэмкІэ, кІэлэцыкку ибэхэр е лъыплъэн зимыІэу къэнагьэхэр зыщаІыгьхэ учреждением чащыгьэу унагьом ыпІунэу е лъыплъэнэу ыштагьэм псэукІэ амалэу иІэхэм, ищыІэныгъэ зэрэщылъыкІуатэрэм, зэрэфыщытхэм нахь гъэлъэшыгъэу организацие гъэнэфагъэхэри, Унэу ар зычащыгъэм ипащэхэри лъыплъэнхэ фае. Арэу щытми, сабый ибэхэр е лъыплъэн зимыгэу къэнагъэхэр зыщагыгъ унэхэр кгэлэцыкгухэм псэупгэ афэмыхъухэу, охътабэрэ ахэм ачгэмыгъэрэ къязытыщт унагъохэм ащапгунхэу тыфай. Ары проектыр анахь шъхьагу зыфэгъэпсыгъэр.

— Адыгеим ащ фэдэ сабыеу исхэм якъэухъумэн, мы проектым къыдилъытэхэрэр щыгъэцэкlэгъэнхэм фэшl сыда щызэшlохыгъэ хъугъэр, ишlуагъэу къэкlуагъэр?

Адыгеим пстэумкіи кіэлэцыкіу 90510-рэ ис. Ахэм ащышэу нэбгырэ 1432-р (процент 1,6-рэ) ибэх е алъыплъэн ямыlэу къэнагъэх. КІэлэцІыкІу 910-р къалъыплъэнхэу унагъохэм аратыгьэх, 401-р апіунхэу унэгъуи 161-мэ аштагъэх. КІэлэцІыкІу ибэу республикэм исхэр е лъыплъэн зимы!эу къэнагъэхэр къызщыгъэлъэгьогъэ «банк» тиІэ хъугъэ. Ащ сабыи 111-рэ хэт. 2013-рэ ильэсыр пштэмэ, сабый 20, мы илъэсым пыкІыгьэ уахътэм нэбгыри 10 апіунэу унагьохэм аштагьэх. Ари мыдэеу тэлъытэ. 2011 — 2013-рэ илъэсхэр пштэхэмэ, льыпльэн зимы у къэнагь эхэу интернатхэм ащаlыгъ кlэлэцlыкіухэм япчъагъэ процент 26-кіэ нахь макІэ хъугьэ. Урысые Федерацием ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэурэ унагьохэм апlунэу Адыгеим ращыгьэу аштэхэрэм япчъагъэ процент 17 хэхъуагъэшъ, ащи тегъэгушю. Ащ фэдэ шІоигъоныгъэ зиІэ унагъохэри процент 38-кІэ нахыыбэ хъугъэ. Сабыйхэр апІунхэм ифи-

тыныгьэ зыіахыгьэгьэ ны-тыхэу, гьогу тэрэз техьажьи исабыйхэр зэратыжыльэхэм япчъальэ процент 40-кІэ зыкъиІэтыгъ. КІэлэцІыкІу ибэхэм е лъыплъэн зимыІэу къэнагьэхэм афэгьэхьыгъэ законхэм къыдалъытэрэ пстэури хэзыгьэ имыІэу гьэцэкІэгьэнхэм пае ищыкІэгьэ мылькур республикэм щыкІэгьэнчьэу пэјуегъахьэ. Джащ фэдэу сабыйхэр унагьохэм апіунхэу зэешетед фо! уешел мехтшетшя Зыштагъэхэу, ащ ыпкъ къикlыкlэ сабыибэ зиІэ хъугъэхэм социальнэ ІэпыІэгьоу ящыкІэгьэ пстэури ятэгьэгьоты. АР-м Іофшіэнымкіэ ыкіи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ, гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистерствэхэм мы лъэныкъомкІэ лъэшэу Іоф зэрашІэрэр къыхэзгъэщымэ сшІоигъу.

— Мы проектым фэгъэхьыгъэ зэјукјэгъоу Краснодар джырэблагъэ щыкјуагъэм шъузэрэхэлэжьагъэм тыщыгъуаз...

– Ары, ащ фэдэ Іофтхьабзэ зэхащэгъагъ ыкІи проектым игъэцэкІэн сызэрэлъыплъэрэм фэшІ сырагъэблэгъагъ. Сэ симызакъоу, мы Іофыгъом фэгъэзэгъэ Іофшіэкіо купэу зэхэтщагъэм хэтхэр зэкІэри хэлэжьагъэх ыкІи къытшъхьэпэнэу къыхэтхыгъэр макІэп. Джы ахэр зэрэдгъэфедэщтхэм, шlуагъэ къызэрядгъэтыщтым тыпылъыщт. Бжыхьэм тэри Іэнэ хъурае зэхатщэмэ тшІоигъу. Сабый ибэхэм е лъыплъэн зимыlэv къэ-Імимен дехфо еспихпя мехествн субъектхэм зэрэзэшІуахыхэрэми тыкІырэплъы. Мы лъэныкъом фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэми блэтымыгъэкІэу тахэлажьэ.

Сурэтым итыр: партиеу «Единая Россия» зыфиюрэм ифракцие хэтэу, социальнэ политикэмкіэ ыкіи псауныгъэр къзухъумэгъэнымкіэ комитетым ипащэу Ирина Ширинар.

Хэбзэшlу **зэрафэхъугъэу...**

АР-м и Къэралыгъо Совет - Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр зи Хэкужъ къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ ипэгъокізу къуаджэу Мэфэхьаблэ кІоныр хабзэ хъугъэ. Мары джыри мэфэку мафэм, бэдзэогъум и 31-м, Парламентым идепутатэу, зекіонымкіэ, спортымкіэ, экологиемкіэ ыкіи чыопсым игъэфедэнкіэ комитетым ипащэу Брыцу Рэмэзанэ игъусэу ар мы псэупІэм щыІагь. Мызыгьэгум Владимир Нарожнэмрэ Брыцу Рэмэзанэрэ Сирием зэо зэпэуцужьэу къитэджагъэм ыпкъ къикІыкІэ хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэ унагьоу ащ щыпсэухэрэм ащыщ зихьэкІагъэхэр. Мэфэхьаблэ иадминистрацие ипащэу Хьасани Мыхьамэд ягъусагъ.

Зэшъхьэгъусэ ныбжьыкіэхэу Мэщфэшіу Исмахьилэрэ Нэфынэрэ унагьо зызэдашіагьэр мэзэ зытіущ нахьыбэ мыхъугъэу заом ыпкъ къикіыкіэ Сириер къабгынэнэу хъугъэ. Ахэм япшъэшъэ ціыкіоу Данэ илъэскіэ узэкіэіэбэжьмэ хэкужъым къихъухьагъ. Зэшъхьэгъусэхэм яіахьыл гупсэхэри заор зыщыкіорэм къикіыгъэх, ау хэкужъым къагъэзэжынэу хъугъэп, Тыркуем щэпсэух.

Унэгьо ныбжыкіэм мэфэкіэу къэблагьэрэмкіэ пстэумэ апэу депутатхэр фэгушіуагьэх, шіухьафтынэу афахьыгъэхэр аратыгьэх.

— Зи Хэкужъ къэзыгъэзэжьыгъэхэм я Мафэ Адыгеим имызакъоу, Кавказым зэрэщытэу ямэфэкІэу плъытэми хъущт, — къыІуагъ Владимир Нарожнэм. — Сыда пІомэ ихэкужъ къимыхъухьагъэу, ау ащ щыпсэунэу къэзыгъэзэжьыгъэхэм е ащ фэдэ шІоигъоныгъэ зиІэхэм зэкіэми ар зэдырямаф. Ащ фэдэу Кавказ исыр макІзу пІон плъэкІыщтэп. Хэкужъэу къыздэжъугъэзэжьыгъэр рэхьатыпІэ шъуфэхьунэу, унэгьо пытэу, унэгьо Іужьоу ильэсыбэрэ шъузэдэпсэунэу сышъуфэлъаю.

Унэгъо ныбжьыкIэм мэфэ-

кымкіэ фэгушіуагь Брыцу Рэмэзани. Псауныгьэ пытэ яіэнэу, унэгьо зэгурыіожьэу зэдэпсэунхэу, ягухэльхэр къадэхъунхэу ар къафэльэіуагь. Мэщфэшіу Исмахьилэ зихэкужъ къэзыгъэзэжыгъэхэм ащ фэдэу анаіз зэратетым, рэхьатныгъэ яізу псэунхэ амал зэраратыгьэм ыкіи мэфэкіым ипэгьокізу къызэрафэгушіуагьэхэм афэші «тхьашъуегьэпсэу» хьакіэхэм къариіуагь.

Владимир Нарожнэм Мэфэхьаблэ иадминистрацие ипащэ зыфигъазэзэ, яlофхэм язытет кlэупчlагъ, гумэкlыгъоу яlэхэм, ягухэлъ благъэхэм защигъэгъозагъ. Сыдигъокlи къядэlунхэм, амалэу щыlэмкlэ къадеlэнхэм зэрэфэхьазырхэм ащ къыкlигъэтхъыгъ, къуаджэм lэпыlэгъу зыщищыкlагъэм яолlэнэу администрацием ипащэ ригъэблэгъагъ.

Хьасани Мыхьамэд къызэриІуагъэмкІэ, непэ Мэфэхьаблэ пстэумкІи унэгъо 40 щэпсэу. Ахэм ащыщэу Югославием къыращыжьыгъэр унэгъо 20 зэрэхъурэр, адрэхэр нэмыкІ къэралыгъохэм къарыкІыжьыгъэх. Сирием зэо зэпэуцужьэу къитэджагъэм ыпкъ къикlыкlэ хэкужъым къэзыгъэзэжьыгъэу мы къуаджэр псэупІэкІэ къыхэзыхыгьэр унэгьуи 4. Мэщфэшlyхэм яунагьоу мы мафэм зыфэгушІуагъэхэр зыщыпсэурэ унэр Израиль ис тилъэпкъэгъухэм ащыщ горэм Мэфэхьаблэ щигъэуцугъэу, псэупіэ яіэ охъуфэкІэ щыпсэунхэу къаритыгъ. Джыри Мэфэхьаблэ къэкІожьымэ зышІоигъоу чІыгу Іахь фаер зэрэмымакІэри администрацием ипащэ къыхигъэщыгъ. Мы илъэсым ыкІэм нэс чІыгу Іахь 30 къаратынэу тхылъхэр агъэхьазырхэу ары къызэриlуагъэр.

Къуаджэр пстэухэмкіи щысэтехыпізу зэтегъэпсыхьагъэ хъунэу Парламентым и Тхьаматэ къафэлъэіуагъ, ащ пае ежьхэм алъэныкъокіэ амалэу яіэр къызэрафашіэщтми джыри зэ къыкіигъэтхъыжьыгъ.

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд и Къутамэу АР-м щыіэм ипащэу, Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу, статусымкіэ, регламентымкіэ ыкіи депутат этикэмкіэ комиссием ипащэу, «Единая Россия» зыфиіорэм ифракцие хэтэу Къулэ Аскэрбый зэдэгущыіэгъу кіэкізу дэтшіыгъэр пенсиехэм ягъэнэфэнкіэ шэпхъакізу щыіэхэр, ціыфхэм Іоф зэрадашіэрэр ары зыфэгъэхьыгъагъэр.

— 2015-рэ ильэсэу къакlорэм ищылэ мазэ и 1-м УФ-м и Правительствэ ыгъэнэфэгъэ шэпхъакlэхэм кlуачlэ яlэ хъущт, — къеlуатэ ащ. — Пенсиехэмкlэфондым и Къутамэ сызэрипащэм имызакъоу, Къэралыгъо Советым — Хасэм сыридепутат, арышъ, непэрэ ныбжьыкlэхэу пенсиер зыпэ илъхэм ащ игъэпсынкlэ фитыныгъэу яlэхэр,

РеформакІэр, **зэіукіэгъухэр...**

шапхьэхэр зыфэдэщтхэр, къызэрафалъытэщтыр икъоу зэрамыш рэм симыгъэгумэк ын слъэк ырэп. Гухэк ми, ныбжык к рэп, ныбжыр хэк уатэу, ар афагъэнэфэным зынэсыхэк рары къызагурыюрэр лэжьапк рыкырык рэмыхъущтыр. Ащ фэш нофшап эхэм аратыфэхэк рамыхъущтыр. Ащ фэш нофшап эхэм аютыфэхэк пенсиер къызыхэк ыштым егупшысэнхэ, конвертым дэлъэу къэзытыхэрэр къаухьанхэ фае.

— Реформакіэм къыдилъытэрэ пстэури ціыфхэм икъоу алъыіэсыгъа, сыда а лъэныкъомкіэ шъушіагъэр?

– 2013-рэ илъэсым къыщыублагь реформакІэм къыдилъыдехтшедефые дехеставш, дедехет икъоу цІыфхэм зэралъыдгъэ-Іэсыщтым ыуж тызитыр. Ащ имызакъоу, пенсиехэм афэгъэхьыгьэ законхэм зыгорэ зэхъокІыныгъэ афэхъугъэмэ, охътэ благьэм пстэури щыдгьэгьозэным тыпылъ. Джащ фэдэу страхованиемкІэ взносхэм япхыгьэ Іофхэр, 1967-рэ илъэсым ыкІи ащ ыуж къэхъугъэхэм пенсиер къызэраІэкІэхьащт шІыкІэр ежьхэм къыхахын амал яІэ зэрэхъугъэр алъыдгъэІэсыгъ, мызэу, мытюу ахэр агу къэдгъэкыжьыгъэх. Ащ пае телевидениери, радиори, гъэзетхэри, Интернетри дгъэфедагъэх, журналистхэм зэјукіэгъухэр адэтшыгъэх, теле-ыкіи радиокъэтынхэм сэ сшъхьэкіэ сахэлэжьагъ. Пенсиер зыщызэрэугъоирэм игъэпсын ыкіи формулакіэм ишапхъэхэм афэгъэхьыгъэ іэнэ хъурае зэхэсщэгъагъ.

— Псэупіэхэр къэшъукіухьэхэзэ ціыфхэм яфэіо-фашіэхэр афэжъугъэцэкіэнхэу «мобильная клиентская служба» зыфаіорэм фэди шъуніэ хъугъэ...

Ары, ащ фэдэ къулыкъу тиІ ыкІи 2013-рэ илъэсым, 2014-м иапэрэ илъэсныкъом ар псэупіи 146-мэ ащыіагъ, пстэумкІи нэбгырэ 1251-рэ ахэм къяоліагъ. Ціыфхэм пенсиехэм, ны мылъкум алъэныкъокіэ упчізу яіэхэм яджэуапхэр, ІэпыІэгъоу ящыкІагъэр агъотынымкІэ, реформакІэм къыдилъытэхэрэр алъыгъэ-ІэсыгъэнымкІэ ащ ишІогъэшхо къэкІо. Республикэм и Мафэ ермэлыкъэу Мыекъуапэ щызэхащагъэм а къулыкъум июфышіэхэр щы іагъэх, нэбгырэ 40-м ехъу къяолІагъ. Ащ имызакъоу, мазэ къэс видео шІыкІэм тетэу цІыфэу республи-

кэм щыпсэухэрэм зэlукlэгъухэр адэсэшlых. Упчlэ иlэмэ, районэу зыщыпсэурэм къимыкlэу джэуап ыгъотынэу нэбгырэ пэпчъ амал иl. Джащ фэдэу фаер сэ садэжь къэкlон, зыгъэгумэкlырэр къыlон ылъэкlыщт. Мары 2013-рэ илъэсым ыкlи мы илъэсым пыкlыгъэ уахътэм нэбгырэ 282-рэ къысэолlагъ.

— Пенсиер зыпэ илъхэм сыда анахь шъхьаlэу непэ анаlэ зытырагъэтын фаер?

— Гумэкlыгъо шъхьаlэу ащкlэ тиlэр loфшlanlэ къэзытыхэрэм лэжьапкlэр конвертым дэ-

пъэу къызэратырэр ары. Мыр шlокl имыlэу дэгъэзыжьыгъэн фэе lофыгъохэм ащыщ. Цlыфэу пэжьапкlэр къызэратыхэрэми мыщ хашlыхьан алъэкlыщтыр макlэп. Ащ фэдэ шlыкlэм тетэу лэжьапкlэр зытырэм loф дамышlэмэ ишlуагъэ къэкlощт, ау а зызакъомкlэ а loфыгъом упэшlуекloшъущтэп, зэхэубытагъэу пстэуми тызэдеlэн фае.

Сурэтым итыр: партиеу «Единая Россия» зыфиюрэм хэтэу, статусымкіэ, регламентымкіэ ыкіи депутат этикэмкіэ комиссием ипащэу Къулэ Аскарбый

Іоныгъом и 5-р шІэжь мафэу

гъэнэфэгъэнэу...

гъэ тхьамыкІагъоу тарихъым къыхэнэжьыгъэхэм ащыщ. Тызыхэт илъэсым ишышъхьэlу мазэ и 1-м ар къызежьагъэр илъэси 100 мэхъу. Ащ фэшІ АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм закон гъэнэфагъэхэр ыштагъэх. Ахэм афэгьэхьыгьэу къыІотагь

Апэрэ дунэе заор хъугъэ-шІэ- хэкІодагъ, миллиони 2,3-рэ зыдэхъугъэри амышІэу кІодыгъэ. Мы заом хэлэжьагъэхэм яшІэжь гъэпытэгъэныр шІокІ мехеІвахаш апыдеашп еІымиг зэращыщыр УФ-м и Президентэу Владимир Путиным Федеральнэ ЗэlукІэм фэгъэзэгъэ Джэпсальэу къышІыгъагъэми

Апэрэ дунэе заор чІыпІабэ къызэльызыубытыгьэ зэо мэхьаджэу, миллион пчьагьэ зыхэкодэгьэ хьугьэ-шогьэ тхьамык агьоу тарихым кыхэнагьэхэм ащыщ.

ЛДПР-м ифракцие хэтэу, бюджет-финанс ыкІи хэбзэІахь политикэмкІэ комитетым ипащэ игуадзэу Пэнэшъу Къэплъан.

— Апэрэ дунэе заор чІыпІабэ къызэлъызыубытыгъэ зэо мэхъаджэу, миллион пчъагъэ зыхэкІодэгъэ хъугъэ-шІэгъэ тхьамык агъоу тарихъым къыхэнагъэхэм ащыщ. 1914-рэ илъэсым къыщыублагъэу 1918рэ илъэсым нэс ар зэрэкlyагъэр пстэуми зэлъашІэ. Къэралыгъо 38-рэ мы заом хэлэжьагъ. Урысыем иІахьышхо ащ зэрэхэлъым уехъырэхъышэжьынэу щытэп, нэбгырэ миллиони 4-м ехъу тицІыфэу

къыщыхигъэщыгъагъ. Ар шъыпкъэ, мы хъугьэ-шІагьэм нахьыбэрэ игугъу пшІыным игъу, цІыф льэпкъ зэфэшъхьафыбэу ащ щызэдэзэуагъэхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьагъэр къыткІэхъухьэхэрэм алъыІэсын фае. Шыфыгъэ шапхъэхэр, демократизмагъэ, зэфагъэ зыхэлъ обществэ пытэ непэрэ дунаим щыдгъэпсыным фэшІ ащ фэдэ хъугъэ-шагъэр тарихъым къыхэнэжьыным, ишІэжь пытэным удэлэжьэн фае. АР-м ихэбзэгъэуцухэми ар къыдальытэзэ мы Іофым фэгьэпсыгьэ гукъэкІхэр къырахьыжьагъэх. Я 35-рэ зэхэсыгъоу тиlагъэм

мэфэкІ ыкІи шІэжь мафэхэм афэгъэхьыгъэ законым ия 3-рэ статья зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ законопроектым тыщытегущыІи, законыр щызэдэтштагъ. Культурэмкіэ, унэгъо Іофхэмкіэ ыкІи общественнэ организациехэм Іоф адэшіэгъэнымкіэ

КультурэмкІэ, унэгьо ІофхэмкІэ ыкІи общественнэ организациехэм Іоф адэшІэгьэнымкІэ комитетыр кІэщакІо зыфэхьугьэ хэбзэгьэуцугьэм Іоныгьом и 5-р апэрэ дунэе заом ильэхьан адыгэхэмрэ Пшызэ шьольыр ис къэзэкъхэмрэ зыкІыныгъэ азыфагу илъэў зэрэзэдэзэуагьэхэм ишІэжь мафэу хэгъэунэфыкІыгъэнэу къыщею.

комитетыр кІэщакІо зыфэхъугьэ хэбзэгьэуцугьэм Іоныгъом и 5-р апэрэ дунэе заом илъэхъан адыдысточт есишП едмехет ис къэзэкъхэмрэ зыкІыныгъэ азыфагу илъэу зэрэщызэдэзэуагъэхэм ишіэжь мафэу хэгьэунэфыкlыгъэнэу къыщеlo. Илъэси 100-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, Іоныгьом и 5-м (мэфэпчъыжъымкІэ ар шышъхьэІум и 23-р арыгъэ) Кавказ шы дивизиер (Кавказская туземная конная дивизия) зэхащэгъагъ. Адрэ лъэпкъ

пстэумэ афэдэу Черкесскэ шы полкыри ащ хэхьэгъагъ. Ары а мафэр шІэжь мафэу гъэнэфэгъэным ушъхьагъу шъхьаlэу фэхъугъэр. Дивизием нахь лІэбланэхэу, гупытагъэ зыхэлъхэу, ыпсэ ытыным зыгукІэ фэхьазырхэу шІоигъоныгъэ зиІэхэр ары хахьэщтыгъэхэр,

рагъэзыгъэу зыпари ащ хэхьэгъагъэп. Къэзэкъ дивизиер игъусэу Къыблэ-КъохьэпІэ фронтым нахьыбэу щызэуагь. Ахэм зыкІыныгьэу ахэлъыгьэр ащ фэдэу шіэжь мафэкіэ къыхэдгьэщымэ, тятэжъэу, тятэжъхэм ятэхэу ащ щызэуагъэхэм шъхьэкІэфэныгъэ зэрафэтшІырэм ишыхьат мэхъу ыкІи лъэпкъ зэфэшъхьафыбэ зыщыпсэурэ Адыгеим патриотизмагьэр нахь щыпытэным фэlорышlэнэу тэлъытэ.

Адыгеим щыщэу апэрэ дунэе заом хэлэжьагьэхэм яшІэжь пытэным ыкІи гъэхъагъэу яІэхэр къыхэгьэщыгьэнхэм фэгьэпсыгьэ -е-геф нешехеек мехеебахтфо зэгъэщт комитет республикэм щызэхэщэгьэным фэгьэхыгьэуи унашъо Къэралыгъо Советым Хасэм идепутатхэм аштагь. Мы мафэм ихэгьэунэфыкІынкІэ Парламентым икомитетхэм предложениехэр къагъэхьазырых. Депутатхэм ямызакьоу, зэкІэ республикэм ис пстэури мы Іофым ыгъэгумэкІынэу ыкІи къыхэлэжьэнхэу тыфай. Апэрэ дунэе заом епхыгъэ къэбар горэ зышІэрэм е сурэтхэр зиархив къыхэнагъэхэм ахэр мы Іофым фэгьэзэгьэщтхэм е депутатхэм алъагъэІэсыхэмэ, ІэпыІэгъушхо хъущт.

Сурэтым итыр: ЛДПР-м ифракцие хэтэу, бюджет-финанс ыкіи хэбзэіахь политикэмкіэ комитетым ипащэ игуадзэу Пэнэшъу Къэплъан.

Іофхэр зы чІыпІэ икощыкІыгъэх

мымакІэу гумэкІыгъо къызэритырэм илъэс пчъагъэ хъугъэу зэригъэкІыхэрэр Теуцожь районымрэ Адыгэкъалэрэ. АР-м

Краснодар псыІыгъыпІэм кІэу, ащ епхыгъэ Іофтхьабзэхэм язэхэщэн кіэщакіо мызэу, мытюу зыквыфэхъугъэр. Красигугъу ашіы. Анахьэу ащ иягъэ нодар псыіыгъыпіэм иіофхэм афэгъэзэгъэ комиссиеу Къэралыгъо Советым — Хасэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм зэхищагьэми ар хэт. Псыlыгьы-

Краснодар псыlыгъыпlэм ыпкъ къикlыкlэ чlыгу чІэгьймкІэ псыр кьакІозэ псэупІэхэм къакІэльадэ, лэжьыгьэхэм иягьэ льэшэу арегьэкІы, псыхьо нэпкьхэр зэщэкьох, нэмыкІ зэрарэу къыхьырэри макІэп.

тиеу «Единая Россия» зыфи-Іорэм ифракцие хэтэу, зекІо- тыгъэм, япшъэрылъхэм ар нымкіэ, спортымкіэ, экологиемкІэ ыкІи тыкъэзыуцухьэрэ дунаим игъэфедэнкІэ комитетым ипащэ игуадзэу ХъокІо Вячеслав Теуцожь районыр ары къытырэ Іофыгьохэм агъэгумэ-

идепутатэу, политическэ пар- піэм изытет еплыкіэу фыриіэм, Іофэу ашІэхэрэм шІуагъэу къакъатегущыІагъ.

— Теуцожь районым ис пстэумэ афэдэу Краснодар псы-Іыгьыпізу ашіыгьэм республикэм ичІыгухэм зэрарэу къафизиліыкіор. Ары псыіыгъыпіэм хьырэр дэгьоу сэри зэхэсэшіэ. Арышъ, ащ симыгъэгумэкІын,

депутатыгъом амалэу къыситыхэрэр сымыгъэфедэнхэ слъэкІыштэп. 1973-рэ илъэсыр ары мы псыІыгьыпІэр загьэпсыгьэр. Темыр Кавказыр пштэмэ, мыщ фэдэ псэуальэу итхэм ар анахь ин, субъектитІур, Адыгеимрэ Краснодар краимрэ, къызэлъеубытых. Ащ ипроцент 87-р Адыгеим, адрэ процент 17-р краим ахахьэу мэхъу. ПсыІыгъыпІэм иквадратнэ метрэ 420-р псы, зэкІэмкІи кубометрэ миллиарди 2,91-рэ ит. Краснодар псыІыгъыпІэр зэрашІыщтым ыпкъ къикІыкІэ нэбгырэ мин 11-м ехъу агъэкощыгъагъ, къуаджэ ыкІй къутыр 11-м ащыпсэущтыгьэхэр Теуцожь къалэрэ (непэ Адыгэкъал) поселкэу Лъэустэнхьаблэрэ псэупіэкіэ агьэкІожьыгъагъэх. Джащ фэдэу къэхэлъэ 28-рэ, дзэкіолізу Хэгьэгу зэошхом хэкІодагьэхэр зыщагъэтІылъыжьыгъэхэу 5-рэ а чіыпіэм Іуахыгъагьэх, мэз гектар мин 16 раупкІыгъагъ. Зэкіэмкіи чіыгу гектар 44-рэ псычІэгъ хъугъэ. Краснодар псыІыгьыпІэм гумэкІыгьоу къыздихьыхэрэр непэ узтемыгущыІэмэ мыхъущтэу, охътэ благъэм дэгъэзыжьыгъэн фаехэм ащыщых. Ахэр Теуцожь районым имызакьоу, Тэхъутэмыкьое ыкІи Красногвардейскэ районхэм, Адыгэкъалэ, Краснодар ащыпсэухэрэми анэсых. Мызэу, мытІоу Парламентым идепутатхэм а Іофыр къаІэтыгъ, ау джырэ нэс зыпари зэшІохыгъэ хъугъагъэп, кlэух гъэнэфагъэ тыкъыфэкІогъагъэп. Ащ фэшІ федеральнэ къэралыгъо бюджет учреждениеу «Краснодар псыІыгьыпІэм» игъэфедэн шІуагьэу е зэрарэу къытырэм хэплъэнэу Къэралыгъо Советым – Хасэм комиссие блэкІыгьэ илъэсым зэхищагъ. Сэри ащ

хъугъэ. Краснодар псыІыгъыпІэм ыпкъ къикlыкlэ чlыгу чlэгъымкlэ псыр къакіозэ псэупіэхэм къакІэлъадэ, лэжьыгъэхэм иягъэ лъэшэу арегъэкІы, псыхъо нэпкъхэр зэщэкъох, нэмыкІ зэрарэу къыхьырэри макІэп. А Іофыгъом идэгъэзыжьыни комиссиер дэлажьэ. БлэкІыгьэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ къыщыублагъэу зэхэсыгъо заулэ тиІэгъах. Ахэм ащыщэу зымкІэ Краснодар псыубытыпІэм тыкІогъагъ. Предприятием ипащэхэри къедгъэблагъэхи ащ инэпкъхэм язытет зэдгъэлъэгъугъ, тытегущыІагъ.

Нэужыми комиссием хэтхэмкіэ псыіыгыпіэм ышъхьагь вертолеткІэ тибыбэгъагъ, пстэури къэтплъыхьагъ, къэтлъэгъугъэр зэхэсыгъоу тиlагъэм щызэфэтхьысыжьыгь. ПсыІыгъыпІэм игъэфедэн къыдилъытэрэ шапхъэхэр икъоу зэрамыгъэцакІэхэрэр мыщ дэжьым нэрылъэгъу къыщытфэхъугъ. Джы комиссием иІофшІэн АР-м ипрокуратурэ и офыш і эхэри, хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ Мисыхэт, Іофэу комиссием ышІэ- нистерствэм иинспекторхэри,

> «ПсыІыгъыпІэм иІофхэр зы чІыпІэ икощыкіыгьэхэшь, тиюфшіэн шіуагьэ къызэритыщтым техъырэхъышэжьырэп».

рэм дэгъоу сыщыгъуаз ыкІи етхьыжьэгъэ пстэури гъунэм нэсыным игугъапіэ щыіэ зэрэхъугъэр теубытагъэ хэлъэу къэсІон слъэкІыщт. Краснодар псыІыгьыпІэм хэхьэрэ объектхэр гьэунэфыгьэнхэр, тхыгьэнхэр, чІыгум ыкІи мыхъыерэ мылъкум пае хэбзэlахьхэр, НДФЛ-р ахэм къызэратыхэрэр зэхэфыгьэныр ары пшъэрылъ шъхьа!эу ти!эр. Краснодар псыІыгьыпІэм инахьыбэр Адыгеим хахьэмэ, къытефэрэ дивидендхэр икъоу бюджетым къыхалъхьанхэр игъо

УФ-м ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ АР-мкІэ и ГъэІорышІапІэ испециалистхэри, Теуцожь, Тэхъутэмыкъое районхэм, Адыгэкъалэ ыкІи ахэм ахэхьэрэ псэупІэ койхэм яадминистрациехэм япащэхэри къыхэлажьэх. ПсыІыгьыпам июфхэр зы чыпа икощыкІыгъэхэшъ, тиІофшІэн шІуагъэ къызэритыщтым техъырэхъышэжьырэп.

Сурэтхэм арытхэр: Краснодар псыіыгъыпіэр.

КІэщакІо зыфэхъугъэхэ пстэуми

къадырагъэштагъ

АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм икомитетхэм япащэхэр Урысыем и Къыблэ и Парламентхэм я Ассоциацие икомитетхэми ахэхьэх, яюфшэн хэлажьэх, ары пакІошъ, ащ икомитет пэщэныгъэ дызезыхьи тидепутатхэм ахэт. Адыгеим ипарламентариехэр хэбзэгъэуцугъэ зэфэшъхьафыбэмэ кіэщакіо афэхъугъэхэу ЮРПА-м иконференциехэм щатегущыІэнхэу къахалъхьэх. Мары, гущыІэм пае, блэкІыгъэ илъэсым ичъэпыогъу мазэ Волгоград щыкІогьэ я XIX-рэ конференцием Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, бюджет-финанс ыкІи хэбзэІахь политикэмкІэ комитетым ипащэу Мырзэ Джанбэч, зекІонымкіэ, спортымкіэ, экологиемкІэ ыкІи чІыопсым игъэфедэнкІэ комитетым ипащэу Брыцу Рэмэзанэ, хэбзэихъухьанымкіэ, законностымкіэ ыкіи чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыным иІофыгъохэмкІэ комитетым ипащэу Александр Лобода ыкІи социальнэ политикэмрэ псауныгьэр къэухъумэгьэнымрэкІэ комитетым ипащэу Ирина Ширинар хэлэжьагъэх. Мыхэр зэкІэри конференцием къыщыгущы Іагъэх, Къэралыгъо Советыр — Хасэр кІэщакІо зыфэхъугъэ законопроектхэр къыхалъхьагъэх.

АР-м и Парламент финансбюджет ыкіи хэбзэіахь политикэмкіэ икомитет ипащэу Мырзэ Джанбэч Ассоциацием экономикэ политикэмкіэ ыкіи бюджетым иіофхэмкіэ икомитети ипащ. Ащ мы конференцием къыхилъхьэгъэ проектхэр анахьыбэрэ зытегущыlагьэхэм ащыщых. УФ-м Хьакъулахьхэмкlэ икодекс иятlонэрэ lахь зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым ипроектуу кlэщакlо зыфэхъугъэхэм фэгъэхыгъэу къэгущыlагъ. Этиловэ спиртым, шъон пытэхэм якъыдэгъэкlын ыкlи ягъэфедэн фэгъэхьыгъэ законым ар фэгъэхьыгъ. Ащ къызэрэщыдэлъытагъэмкlэ, сатыушlэу зы щэпlэ цlыкlу зиlэхэми, щэпlэ

Ащ ыпкъ къикіыкіэ, илъэсыр имыкіызэ бюджетым къыхэхьан фаер къыхэлъхьагъэ хъурэп ыкіи япшъэрылъхэр а илъэсыр имы-

AP-м и Парламент къыхилъхьэгъэ джэпсэлъэ ыкlи законопроект пстэуми ЮРПА-м хэтхэм адырагъэштагъ.

инхэу пчъагъэ зиlэхэми шъон пытэхэм апае фитыныгъэр (лицензиер) зэфэдэу зы шапхъэкІэ къараты. Къэралыгъо пошлинэу сомэ мин 40 атын фаеу мэхъу. Ар бизнес цІыкІум пыльэу зы щэпІэ закъо нахьыбэ зимыІэхэмкІэ, анахьэу къоджэ псэупІэхэм ащылажьэхэрэмкіэ, Іоф псынкіэп. Ащ пае лицензием ыуасэ сомэ мини 10-м къэгъэсыгъэн фаеу тидепутатхэм альытагь. Ятloнэрэ законопроектэу Мырзэ Джанбэч нэІуасэ зыфишІыгьэхэр муниципальнэ образованиехэм ябюджет къыхэхьэрэ хэбзэlахьхэм афэгьэхьыгьагь. УФ-м и Бюджет кодекс къызэрэщыдэлъытагъэмкІэ, чІыгум ыкІи мылъкум апае физическэ лицэхэм хэбзэlахьхэр илъэсым иаужырэ мэзищ къатынхэ фаеу щыт.

кlызэ икъоу агъэцэкlэшъухэрэп. Джы мы законопроектым хэбзэlахьхэр шэкlогъум и 1-м ычlыпlэ бэдзэогъум и 1-м атынхэу къыщеlо.

Парламентхэм я Ассоциацие законностымкІэ, къэралыгьо гьэпсынымкІэ ыкІи чІыпІэ зыгъэ орыш нехе пистем нехение и мехе пистем нехение и мехение и мехе пистем нехение и мехение и мехе пистем нехение и мехе пистем нехение и мехе пистем н гьохэмкІэ икомитет хэтэу Александр Лобода нотариатым, шэсхэм афэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэу УФ-м и Къэралыгъо Думэ ыштагъэхэм зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ джэпсалъэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм къыгъэхьазырыгъэм тегущыІэнхэу къыхилъхьагъ. А законхэм япроектхэр апэрэ еджэгъумкІэ хэплъэнхэу загъэхьазырхэм, субъектхэм яхэбзэихъухьэ къэралыгъо къулыкъухэр нэlуасэ зэрафамышlыгъэхэм анаlэ тыраригъэдзагъ. Джащ фэдэу законхэм къыдалъытэхэрэм еплъыкlэу Адыгеим идепутатхэм фыряlэм игъэкlотыгъэу къытегущыlагъ.

Парламентхэм я Ассоциацие мэкъумэщ ІофхэмкІэ ыкІи чІыопсым игъэфедэнкІэ икомитет ипащэ игуадзэу Брыцу Рэмэзанэ мэкъумэщ хъызмэтшапіэхэм ячіыгухэр ошъум щыухъумэгъэнхэмкІэ зы федеральнэ системэ гъэпсыгъэным фэгъэхьыгъэ джэпсальэу УФ-м и Президентэу Владимир Путиным, УФ-м и Федеральнэ ЗэlукІэ ФедерациемкІэ и Совет и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэм ыкІи УФ-м и Къэралыгъо Думэ и Тхьаматэу Сергей Нарышкиным афагъэзагъэм нэІуасэ фишІыгъэх. Джащ фэдэу Брыцу Рэмэзанэ пыдзэфэ зэфэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым ия 20-рэ статья, УФ-м и Мэз кодекс ия 83-рэ статья зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм дырагъэштэнэу предложение къыхилъхьагъ.

Ассоциацием социальнэ политикэмкіэ, шіэныгъэмкіэ, культурэмкіэ ыкіи гъэсэныгъэмкіэ икомитет хэтэу Ирина Шири-

Іахьхэр зытыхэрэм социальнэ

фэю-фашіэхэр икъоу аіэкіэхьа-

щтых, цІыфхэм япсэукІэ на-

хьышу хъуными фэюрышыцт.

нар зэо зэпэуцужьхэм яветеранхэм, сэкъатныгъэ зиlэ сабый зэрыс унагъохэм псэупlэ ягъэгъотыгъэным фэгъэхьыгъэ законым зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм ехьылlэгъэ джэпсалъэу АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр кlэщакlо зыфэхъугъэм къытегущыlагъ.

АР-м и Парламент къыхилъхьэгъэ джэпсэлъэ ыкlи законопроект пстэуми ЮРПА-м хэтхэм адырагъэштагъ.

Урысыем и Къыблэ и Парламентхэм я Ассоциацие ия XIX-рэ конференцие икјэухым тынхэмкіэ къыхагъэщыгъэхэр агъэшіуагъэх. ЮРПА-м и Щытхъу тхылъ къызыфагъэшьошагъэхэм ащыщых АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Іэщэ Мухьамэд, бюджет-финанс ыкіи хэбзэіахь политикэмкіэ комитетым ипащэу Мырзэ Джанбэч ыкіи социальнэ политикэмрэ псауныгъэр къэухъумэгъэнымрэкіэ комитетым ипащэу Ирина Ширинар.

Сурэтым итыр: **АР-м и Къэ-** ралыгъо Совет — Хасэм илыко купэу ЮРПА-м иконференцие хэлэжьагъэр.

Жьоныгьокіэ мазэм и 20 — 21-м Урысыем и Къыблэ и Парламентхэм я Ассоциацие я ХХ-рэ конференциер иlагь. Субъектхэм яліыкіо купи 8-у ащ хэлэжьагьэхэм АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм иліыкіо купи ащыщ. Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, бюджет-финанс ыкіи хэбзэіахь политикэмкіэ комитетым ипащэу Мырзэ Джанбэч, зекіонымкіэ, спортымкіэ, экологиемкіэ ыкіи чіыопсым игъэфедэнкіэ комитетым ипащэу Брыцу Рэмэзанэ, хэбзэгьэуцунымкіэ, законностымкіэ ыкіи чіыпіэ зыгъэіорышіэжьыпіэхэм яіофыгьохэмкіэ комитетым ипащэу Александр Лобода конференцием кіогьагьэх.

Бжыхьэм Адыгеим

щызэІукІэщтых

конференцием хэлажьэхэрэр атегущы агъэх. АР-м и Къэралыгьо Совет — Хасэм идепутатхэр, зэряхабзэу, чанэу хэлэжьагъэх, законопроект зэфэшъхьафэу кіэщакіо зыфэхъугъэхэр къыхалъхьагъэх. Мырзэ Джанбэч Іофыгъо зэфэшъхьафитІоу къыхилъхьагъэм АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэр кіэшакіо афэхъугъэу Къэралыгъо Думэр ахэплъэнэу агъэхьазырыгъэх. УФ-м исубъектхэм якъэралыгъо хабзэ ихэбзэгъэуцу ыкІи гъэцэкІэкІо къулыкъухэм язэхэщэн фэгъэхьыгъэ Федеральнэ законым ия 26-рэ статья зэхъокІы--е-геф мехне-гышеф дехе-гын хьыгъэ Федеральнэ законым ипроект апэ нэІуасэ фишІыгьэх.

УФ-м исубъектхэм фитыныгъзу ык и пшъэрылъзу я вщтхэр загъэнафэхэм статьям ипунктзу ахэр къызщиюхэрэм зэпэуцужьхэу, зым адрэр риутыжьзу чып в зэхъок ыныгъэхэм а шапхъэхэр зыпкъ рагъзуцожьых.

УФ-м Хэбзэlахьхэмкlэ икодекс ия 226-рэ статья иятlонэрэ пычыгъо зэхъокlыныгъэхэр фэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ законым ипроект муниципальнэ образованиехэм ябюджет lэпыlэгъу етыгъэным фэгъэпсыгъэу тидепутатхэм агъэхьазырыгъ. Хэбзэlахьхэр зытынэу зытефэхэрэм ащыщыбэхэм бюджетым епхыгъэ фэlо-фашlэхэр зы муниципальнэ образованием къыщыlэкlахьэхэу, мы законопроектхэри Мы законопроектхэри ЮРПА-м хэтхэм игъоу алъытагъэх, зытегущы в ужым адырагъэштагъ. Нэужым Къыблэ федеральнэ шъолъырымрэ Те-

тагъэх, зытегущыІэхэ ужым адырагъэштагъ. Нэужым Къыблэ федеральнэ шъолъырымрэ Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырымрэ я Парламентхэм я Ассоциациехэм Іоф зэрэзэдашІэщтым фэгъэхьыгъэ зэзогъыныгъэм зэдыкІэтхагъэх, ныбжьыкІэ парламентхэм зызэра-

Конференцием икlэухым Волгоград хэку Думэм и Тхьаматэу Владимир Ефимовым Къыблэ Парламентхэм я Ассоциацие и Тхьамэтэ ІэнатІэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм къыритыжьыгъ. Джы къыкІэлъыкІорэ конференциеу ЮРПА-м иІэщтыр мы илъэсым ибжыхьэ Адыгеим щыкІощт.

ау хэбзэlахьхэр нэмыкі муниципальнэ образованием зэрэщитыхэрэр зэрэмытэрэзым игугъу зашіыщтыгъэр бэшіагъэ. Джы проектым къызэрэщыдильытэрэмкіэ, хэбзэlахьхэр зытын фаемрэ агентэу ахэр зыштэрэмрэ зы субъект щэпсэухэмэ, хэбзэlахьэу ащ къыіихыгъэр ахэр къэзытыхэрэр зыщыпсэурэ муниципальнэ образованием фэкіощтых. Ащ фэдэшіыкіэм ишіуагъэкіэ хэбзэниципальна хэбзэниципальна ишіуагъэкіз хэбзэниципальна ишіуагъэкіз хэбзэниципальна образованием фэкіощтых.

ушъомбгъущтым епхыгъэ Іоф-хэми атегущыІагъэх.

Конференцием икторухым Волгоград хэку Думэм и Тхьаматэу Владимир Ефимовым Къыблэ Парламентхэм я Ассоциацие и Тхьамэтэ Тэнаттэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм къыритыжьыгъ. Джы къыкторъ конференциеу ЮРПА-м итэнамы мыхьо Адыгеим щыктощт.

РЕДКОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР:

Владимир НАРОЖНЭР — Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьамат, редколлегием ипащ;

<u>ІЭЩЭ Мухьамэд</u> — Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхьаматэ игуадз, редколлегием ипащэ игуадз;

БРЫЦУ Рэмэзан — зекіонымкіэ, спортымкіэ, экологиемкіэ ыкіи чіыопсым игъэфедэнкіэ комитетым ипащ;

КІЭРЭЩЭ Андзаур — гъэсэныгъэмкіэ, шіэныгъэмкіэ, къэбарлъыгъэіэс амалхэмкіэ ыкіи ныбжьыкіэ Іофыгъохэмкіэ комитетым ипащ;

Евгений САЛОВЫР — культурэмкіэ, унэгъо юфыгъохэмкіэ ыкіи общественнэ организациехэм адыряіэ зэпхыныгъэхэмкіэ комитетым ипащ;

ПЭНЭШЪУ Къэплъан — бюджет-финанс ыкІи хэбзэІахь политикэмкІэ комитетым ипащэ игуадз;

Тамара СИДЕЛЬНИКОВАР
— Къэралыгъо Советым
— Хасэм и Аппарат Іофхэр зехьэгъэнхэмкіэ игъэІорышіапіэ зэхэщэн Іофхэмкіэ иотдел иведущэ
упчіэжьэгъу.

Адыгэ Makb

Социальнэ пшъэрылъышхо

агъэцакіэ

Фирмэу «Адыгпромстроим» ипсэолъэшІхэм зэпыу имыlэу яlофшlэн лъагъэкlуатэ. Фирмэм ипащэу Хъутіыжъ Аслъан Іуагъэ дэтшіыгъэу Мыекъуапэ иурамхэу Советскэмрэ Победэмрэ зыщызэуалІэхэрэм дэжь щагъэпсырэ унэм пчэдыжьым тыщызэ-Іукіэнэу щытыгъэти, ипіалъэм ехъулізу ащ тызынэсым, рабочхэр къэзэрэугъоищтыгъэх, нахь пасэу къэкіуагъэхэу Іофшіэныр езыгъэжьагъэхэри [утыгъэх.

зэдэлэжьакіэм

ЯІофшіагьэхэм къатегушыіэзэ

фирмэм ипащэ гъэрекІо рагъэ-

медышь уену еденоття естесьж

ипроект къыдилъытэрэ лъэны-

къохэми тащигъэгъозагъ. Ар

урамэу Школьнэм щагъэпсы,

фэтэр 59-рэ мэхъу. АщкІэ анахь

шъхьајзу щытыр поликлиникэ

зэрэхэтыщтыр ары. ИинагъэкІэ

ар квадратнэ метрэ 2536-рэ

мэхъу, нэмыкІзу къэпІон хъумэ,

урамэу Лениным ыцІэ зыхьы-

-илоп едехесеІвшые мехец мед

тетэу

- Мы унэ лъэгэшхоу фэтэр 76-рэ хъурэм ишІын гъэрекІо тыфежьэгьагь, — къытфеlуатэ Аслъан ямэфэкlэу къэблагъэрэм зэрэпэгъокІыхэрэ Іофшіагьэхэм яхьыліэгьэ упчіэу зызэрэфэдгъэзагъэм джэуап къыритыжьзэ ыкІи унэм ипроект нэшанэу иІэхэм тащигъэгъуазэзэ.

Мыр ІахьитІоу гощыгьэ. Урамэу Советскэм ылъэныкъокІэ (къыблэмкіэ) щыіэ къуапэр пшіыкіутіоу, Победэмкіэ щыіэр бгъоу зэтетых. ПшІыкІутІоу зэтет лъэныкъом лифтитІу хэт: зыр — хьылъэхэм, адрэр цІыфхэр дэщэегьэнхэм ательытагъэх. Джащ фэдэу апэрэ къатым квадратнэ метрэ 480-рэ хъоу тучан хэтыщт. ПшІыкІутІоу зэтет лъэныкъом хэт фэтэрхэм зэрэпщэрыхьэхэрэ хьакоу арытыщтхэр электричествэк Іэ Іоф зышІэхэрэм афэдэщтых. Аслъан къызэриІуагъэмкІэ, джы цыфхэм үнэе автомашинэ зиlэхэр бэу зэрахэтхэр ыкІи нэмыкІ лъэныкъохэр къыдалъытэзэ, унэм пэблагъэу, урамэу Победэм иадрабгъукіэ, автомашинэ уцупІэ щагъэпсынэу проектым къыделъытэ. Фэтэрхэм гъэфэбакІзу яІзщтыри тызэсэгьэ шІыкІэм фэдэщтэп. Котельнэм къикІырэ псы фабэр унэм къызекІуалІэкІэ, ар фэтэрхэм алъызыгъэ Іэсыщт оборудованиер унэм ичіыунэ чіагъэуцощт. Илъэсым ыкІэхэм адэжь унэр атынэу загъэхьазыры, ашІэн фаеу къэнэжьыгъэри бэп.

щынэ Аслъан мэхьэнэ гъэнэфагъэ зэритыгъэм ыкІи игъоу ыльэгьугьэм къежьапІэ фэхъугъэмкІэ Аслъан темыупчІын тлъэкІыгъэп. Сыда пІомэ зычІэсыщтхэр зэкІэми ящыкІагъэшъ, цІыфхэм фэтэрхэр зэращэфыщтхэм, мылъкоу халъхьагъэм къызэригъэзэжьыщтым утещыныхьанэу щытэп, ау фирмэм иунэе мылъкукІэ ыгъэпсыгъэ ІэзапІэр цыф горэм ыщэфыным телъытагъэп, ар къэралыгьо Іофэу щытышь, бюджет мылъкукІэ замыщэфыжькіэ, халъхьагъэр ашіокіодын

страцием псауныгьэр къэухъумэгъэнымкІэ иотдел лъэІукІэ закъыфигъэзэгъагъ. Поликлиникэу къалэм дэтхэр зэримыкъухэрэр, ау зэрашІын бюджет мылъку зэрэщымыІэгор къыдалъытэзэ, фирмэм имылъкукІэ проектыр зэхарагъэгъэуцо, экспертизэ арагъэшІы ыкІи поликлиникэр ежьхэм акlуачlэкІэ ашІы ашІоигъоу къялъэІугьагь. ЫужыкІэ мыльку къагьотынышъ, фирмэм поликлиникэр щащэфыжьынэу къараюгъагъ. ЫпшъэкІэ къызэрэщытІуагъэу, а къэбарыр Адыгеим и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан лъыІэсыгь, ащ фэдэ зэдэлэжьакІэр игьоу зэрилъэгьурэр ыкІи мылъкум икъэгъотын ыуж ихьанхэ зэрэфаер къыІуагъ.

ПсэолъэшІхэм акІуачІэ етыгьэу Іоф ашІэзэ зычІэсыхэрэ унэм хэтэу агъэпсырэ поликлиникэм ыпкъ аухыгъ. Ышъхьэ тыралъхьажьыщт. ЫкІоцІ бэкІэ нахь нэфынэу щытыным фэш ащ ышъхьэ апчым хэшыкІыгъэщт.

ХъутІыжъ Аслъан фирмэм ипащэу илъэсыбэ хъугъэу Іоф зэришІэрэм, щыІэныгъэ опытышхо зэриІэм ямызакъоу, Совет хабзэм илъэхъанэ партийнэ ыкІи советскэ ІэнэтІэшхохэм аlутыгь, Урысые Федерацием и Апшъэрэ хэбзэихъухьэ къулыкъу идепутатэуи къыхэкІыгъ. АщкІэ къатІо тшІоигъор бгъу пстэумкІи щыІэныгъэм ыпсыхьагъэу ыкІи игулъытэкІэ чыжьэу плъэн зылъэкІырэ пащэу, къэралыгъо гупшысакІэ къыхафэу зэрэщытыр ары. КІэкІэу къэпІон хъумэ, нахьыпэм къэралыгьом ыгьэцакІэщтыгьэ пшъэрылъхэм ащыщыбэ зигугъу къэтшырэ фирмэм ыпшъэ рилъхьажьыгь. «КІэлэцІыкІу ибэхэр» зыфиюорэ къэралыгьо программэмкІэ ибэхэм апае къэралытьом ащищэфыжьын ылъэкІыщт чІыльэ унэхэр шІыгьэнхэм фирмэр фежьагь. Мыекъуапэ икъохьэпіэ лъэныкъокіэ чіыпіэ къыщагьотыгьэу, урамэу Исаевым ыцІэ зыхьырэм чІылъэ унэхэр щашІых.

Непэ «Адыгпромстроим» нэбгырэ 300 фэдиз Іут, социальнэ пакет икъукІэ заджэхэрэм тегъэпсыкІыгъэу ахэм Іоф ашІэ. Ащ къикІырэр лэжьапкІэр ипІальэм ехьулізу зэраіэкіагьахьэрэм имызакъоу, ыпкІэ хэлъэу илъэс зыгъэпсэфыгъо пlалъэр зэраратырэр, къэсымэджагъэхэм лэжьапкіэмкіэ чіэнагъэу ашІыгъэр зэраратыжьырэр, бюджетым хэмыхьэрэ фондхэм: шіокі зимыіэ пенсие ыкіи медицинэ страхованиехэм апае тын--ехитьфьяе мехеішьфоік дех рэр ары. ІофшІэныр зыщыгьотыгьое льэхъаным нэбгырэ 300-м лэжьапІэ ябгьэгьотынри социальнэ пшъэрылъ инэу щыт.

Тизэlукlэгъу икlэухым ясэнэхьат епхыгъэ мэфэкІымкІэ иІофшІэгъухэм ыкІи зэкІэ Адыгеим ипсэолъэшІхэм зэрафэгушІорэр, псауныгьэ пытэ яІэнэу, чэфынхэу, нэгушІонхэу, яунэхэм хъярыр къарытэкъоу щы-Іэнхэу зэрафэлъаІорэр ХъутІыжъ Аслъан къыІуагъ.

СЭХЪУТЭ Нурбый. Сурэтмэ арытхэр: псэольэшІыпІэм ипрорабэу Сирием къикІыжьыгъэ Хьаджмусэ Мамунэ ашІырэ унэм ипроект тхылъхэм ахэплъэ; унэшхом итеплъ.

Сурэтхэр тезыхыгьэр Іэшъынэ Аслъан.

КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОН

ГушІогъуабэ гум къыралъхьэ

AР−м и Лъэпкъ тхылъеджапІэ иотдел пэпчъ иІоф− шіэн нахь нэм къыкіидзэу, тхылъеджэр тхылъым, еджэным къафигъэущэу зэхэщэгъэным анаіэ лъэшэу щытырагъэты. Техническэ ыкіи экономическэ литературэмкіэ отделым къэгъэлъэгъон ин «Пернатая радуга» ыІоу къыщызэІуахыгъ. Ар «Ныбджэгъу ор-орэу зыфэшl» зыфиlорэ циклым хэхьэ.

Бзыухэр пчъагъэу зэтырафых ашъокіи, ягьэпсыкіэхэмкіи. Зыхэр — орэдыюх, адрэхэр дэхэфэшіых, яіупчъэпчъэ чэф макъэкІэ унэкІоцІым фэбагъэр къыралъхьэ. Мыр ау сыдми къэlогъэ гущыІэ къодыеп. Тыгу къэтэжъугъэгъэкІыжь, мэзым шыІэу е къэлэ пхачІэм изэгьокІыпІэ чІыпІэ щыІэ унэм укъызышыушыжыкІэ бзыу чэчэ мэкъэ зэпэджэжьэу къыоlурэм узэригъатхъэрэр.

Бзыухэр цІыфхэм якІасэх ыкІи ягуапэу аlыгыых бэшlагьэу, илъэс мини 4 фэдиз хъугъэу. Я XVIII-рэ лІэшІэгъум икъихьагъум европэ псэуакІохэу Австралием къыщыуцугъэхэм зыфэдэ къэмыхъугъэ бзыу ціыкіу кіэкіыхьэхэр ахъухэу рагьэжьэгьагь. Ащ къыщыублагъэу а бзыу лъэпкъыр зэрэдунаеу унэгъо кошихэм ашагъашю хъугъагъэ. КъапІоу жэм къыдэмедиажовппедевитя дедив имызакъоу, яІушыгъэ-чэфыгъэкІэ цІыфыгур ащэфыщтыгь. «КІэ утысэ попугайхэр» арых анахьэу цІыфым шІу ылъэгъугьэхэр ыкІи ныбджэгъу зыфишІыгъэхэр. Тхьаркъо лъэпкъ зэфэшъхьафхэри джащ фэдэх: ятеплъэкІи, яІушыгъэкІи бгъэшІагьохэ екъу.

-оІп дехечшыл пкіашъэхэр піомэ. пшысэ шъыпкъэх. Анахь гъэшІэгъоныр бзыухэри зыгорэущтэу цІыфым фэбгъэфедэнхэ фаеу зэрэхъурэр ары. Ахэми я щы акіи, сабый бзыу быни, піукіэ-гъэпсыкіи.

Я XV-рэ лІэшІэгъум ыкІэм Канарскэ хыкъумэхэм къаращыхи, Европэм апэрэу бзыу канарейкэхэр къыращэгъагъэх. Гур анахь зыщэфыщтыгъэр ахэм яорэд макъ ары. Непэ унэгьо кіоціхэм ащаіыгь канарейкэхэм яорэдкъэІон амалхэр ялъэпкъэгъу бзыу Іэлхэм бэкІэ ашъхьадэкІых. ЕтІани гьэшІэгъоныр мы бзыу укІытэпхэ ехвд уехнычже шимет дехедед зэрэхъугъэхэр ары, акІэ къолэныбээ зызэкlащыкlэ, жьыф гъэlэгъэ дахэу къыпшlуагъэшlы.

Тилъэхъан бзыухэм ягъэшхэн юф чыопсым зэрэщызэшюкІырэр дэгъоу щагъэунэфыгъэу щыт, ахэр еубытылІагьэу

Промышленностым бзыу

піыгъынхэр бэкіэ нахь іэшіэх.

лъэпкъ зэфэшъхьафыбэмэ атегъэпсыхьэгъэ Іус дэгъухэр къегъэхьазырых, колибри бзыум къыщежьзу, фламингомкіз кізкІыжьэу, узэрэфаеу пхъунхэ, пІыгъынхэ плъэкІын амал ахэм къыуаты.

ТхылъеджапІэм бзыухэм яхьылІэгъэ къэгъэлъэгъонэу къыщызэІуахыгъэм мы псэ зыпытхэм ящыІэкІэ-псэукІи, укъызэрадекіокіыщтыри, зэрэпіыгъыштхэри. гъусэ-ныбджэгъу зэрэзыфэпшІыщтхэри къыщытыгъэх. Бзыухэу цІыфым нахь тегьэпсыхьагьэхэр, Іушхэр, Іоф лые зыпымылъхэр тхылъхэм къыпфыраІотыкІых. Укъызэрадекіокіыщтыри, хахъо зэрафэпшіыщтыри зэкІэ адэт. Къэнэжьырэ закъор гум гушІогьэ ин къизылъхьэрэ бзыухэр зэбгъэгъотынхэр, благъэ зыфэпшІынхэр ары.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащы-

псэурэ тилъэп-

къэгъухэм адыряІэ

е Гимехестиних пев

ыкІи къэбар

жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет

Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщыІэр:

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Первомайскэр,

197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхьаІэм

иапэрэ

гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

О ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Лъыхъорэм хэкІыпІэ къегъоты

Узыгъэгъозэрэ Іофшіагъэм уасэ фэпшіызэ, упчіэхэр нахьыбэ мэхъух. Джэуапыр къыозыющтым улъыхъуным ыпэкіэ ор-орэу зэфэхьысыжьхэр ошіых. Къокіыпіэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэкіэ Къэралыгъо музееу Мыекъуапэ дэтым сурэтышізу Николай Вдовкиным и офшагъэ икъэгъэлъэгъон фэгъэхынгъэ зэхахьэ щыкіуагъ.

Нэфсэт, Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Къулэ Мыхьамэт, Адыгеим исурэтышІхэм я Союз итхьаматэу Хъуажъ Рэмэзан, зэлъашІэрэ сурэтышІэу, архитекторэу Бырсыр Абдулахь, Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей идиректорэу Джыгунэ Фатимэ зэlукlэгъум къыщыгущы-Іагъэх. Н. Вдовкиным къызэрэщытхъугъэхэм дакloy, сурэтышІыр щыІэныгъэм зэрэхэуцуагъэм еплъыкІзу фыряІзм анаІз тырадзагъ.

Искусствэр уахътэу узыхэтым дебгъаштэ пшІоигъомэ, тарихъыр, ехнеішп уотлед дехеєдах-неш фаеу Хъуажъ Рэмэзан елъытэ. Н. Вдовкиным исурэтхэм ар яплъызэ, апчым фэдэу жъыурэ пкъыгъомэ ядэхагъэ зэрегъапшэ. Гъучіым хэшіыкіыгьэр эмалькІэ зэрэгьэлагьэм купкІ хэхыгьэ иІ. ГущыІэм пае, цІыфыр сурэткІэ къэбгъэлъэгъоным фэшІ нэм псынкІэу фэмыплъырэмэ узыІэпащэ. ЦІыкіу-шъокіоу къыпщыхъущтыгъэхэм ямэхьанэ зыкъеІэты.

«Нымрэ сабыимрэ» зыфиlорэ сурэтыр эмаль стырымкІэ гъэ-

Музеим идиректорэу Кушъу лагъэ. Ным сабыеу къэмыгущы-Іэрэр ыІыгь, инэплъэгъу фабэкІэ къыубыты шІоигъу илъфыгъэ ыгу ихъыкІырэр. Ау сабыеу кІуакІэ зэзыгъэшІэнэу игъо имыфагъэм къы о шоигьор ным сыдэущтэу къыгуры Іощта? Нэплъэгъухэм къапкъырыкІырэ гупшысэхэр щы-Іэныгъэм хэгъэщагъэхэу зэогъа-

> «Сэ укъэсыухъумэщт, сишъау» — ею ятюнэрэ сурэтым.

> Ным исабый зэрэфэгумэкІырэр сурэтым къыхэогъэщы. ЗэлъыІэсыкІэ амалхэм гъунэ ямыІэу плъытэзэ, ным изакъоу сабыир епіумэ зэбгъашіэ пшіоигъоу гупшысэхэм узэлъакіу. Ащ фэдизэу икlалэ фэгумэкlырэ бзылъфыгъэм шъхьэгъусэ, Іахьылхэр иІэхэба? СурэтышІым джэуапыр къымытэу щыІэныгъэм узэрэхищэ шІоигъом искусствэм пІуныгъэ кіуачіэу иіэм зырегъэушъомбгъу.

> Музеим иІофышІэу Сулейман Фатимэ къэгъэлъэгъоным еплъыхэрэр ыгъэгъозагъэх. Сурэтхэм къатегущыІэзэ, Н. Вдовкиным творческэ гьогу бай къызэрикlyгьэр Іофшіагьэхэм къахигьэщыгь.

СтІашъу Юрэ, Мамый Руслъан, Шъхьаплъэкъо Къэсэй, Шъхьаплъэкъо Гъучіыпс, Ехъуліэ Аслъанчэрый, Пэрэныкъо Чэтиб, Къэзэнэ Юсыф, нэмыкІхэм яупчІэхэм джэуапхэр къаритыжьыгъэх.

Бырсыр Абдулахь къызэрэтиІуагъэу, Н. Вдовкиным искусствэм зыкъыщигъотынымкІэ зэгьэпшэн гьэшІэгьонхэр ышІыгьэх. Шъо зэфэшъхьафхэр зэригъэфедэхэрэм ишІуагъэкІэ ыгу илъым лъэІэсы.

- Сурэтэу пшІырэр зэрэбгьалэрэм имэхьанэ сыдигъуи къыдэплъытэн фае, — къыІуагъ Николай Вдовкиным. — ИлъэситІу-шыкІэ итеплъэ зэхъокІыныгъэ зыфэхъурэ сурэтым утемыгущы-Іэныр нахьышІу. Эмалыр пытэу сурэтым екіун фае. УиіофшіагъэкІэ уасэ къызэрэпфашІырэр сыдигъуи гупшысэ шъхьа ву зыдэпіыгъыныр нахьышіу.

Караганда хэкум Н. Вдовкиныр къыщыхъугъ, Ставрополь краим щэпсэу. Германием, Венгрием, Японием, Урысыем ишъолъыр инхэм, Краснодар краим, Владивосток, Чита, Москва, Ростов-на-Дону, нэмыкІхэм исурэтхэр къащагъэлъэгъуагъэх. Урысыем ихудожественнэ Академие идышъэ медаль, фэшъхьафхэри къыфагъэшъошагъэх. ГукІэ ныбжьыкі у зилъытэжьызэ, июфшІагъэ лъигъэкІуатэ шІоигъу. Искусствэм зыгорэ къыщыбдэхъуным фэшІ улъыхъон, къэбгъотыгъэм Іоф дэпшІэн фаеу ащ елъытэ.

Сурэтыр музеим къыщыты-

гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ -идоГет еІпыІР шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №ТУ23-00916

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4046 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2710

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр

МэщлІэкъо Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр НэпшІэкъуй 3ayp

КУШЪХЬЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР

Янэкъокъузэ лъэгапіэмэ афэкіо

Адыгэ Республикэм кушъхьэфэчъэ спортымкІэ икІэлэціыкіу-ныбжьыкіэ спорт еджапіэ зыщызыгъасэхэрэр Европэм, дунаим ціэрыю ащэхъух. Стіашъу Мамыр, Александр Евтушенкэр, фэшъхьафхэри Урысыем ихэшыпыкіыгъэ командэхэм ахэтых. Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкіэ и Институт истудентэу А. Евтушенкэм медальхэр, кубокхэр къыфагъэшъошагъэхэу джырэблагъэ Мыекъуапэ къыгъэзэжьыгъ.

Кушъхьэфэчъэ спортымкІэ трекэу Мыекъуапэ дэтым зэхэхьэ гъэшІэгъон щыкІуагъ. Александр Евтушенкэр къырагъэблагъи, фэгушІуагьэх, упчІабэ ратыгь. Адыгэ Республикэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф кушъхъэфэчъэ спортым Дпыгеим зызэрэщиушъомбгъурэм къытегущыІагъ. Ти ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Правительствэм яшІуагъэкІэ зэхэщэн Іофыгъохэр Адыгеим зэрэщылъыкІуатэхэрэр хигъэунэфыкІыгъ.

Кушъхьэфэчъэ спортымкІэ еджапІэм идиректорэу Анатолий Лелюк, тренер-кІэлэегъаджэу Владимир Бородавкиныр ныбжьыкІэхэр спортым зэрэхащэхэрэм къытегущы агъэх. Урысыем спортымкІэ и Министерствэ ІэпыІэгъу къафэхъузэ, техникэу яІэр, спорт псэуалъэхэр нахьыбэ хъугъэх. Зекіокіэ дэйхэр кіэлэеджакіохэм къахэмыфэнхэмкІэ, наркоманием щыухъумэгъэнхэмкІэ кушъхьэфэчъэ спортым шІуагьэу къытырэр янэрылъэгъу.

КІалэхэри, пшъашъэхэри спортышхом нахь хэщагъэ мэхъух. Журба зэшыпхъухэр Адыгеим, Урысыем ащашІэх. Кушъхьэфэчъэ спортыр ашІогъэшІэгьон къодыеп, ашІодах. Спортсменхэр гум рихьэу зэрэфэпагъэхэм, зэгъусэхэу республикэм ищытхъу зэраГэтырэм егъэгумитерительной и жительный может и жительный жи къызэрэхащэрэм мэхьэнэ хэхыгъэ етэты.

— Кушъхьэфэчъэ спортыр гу-

рыlогъошlоп, — elo Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу, А. Евтушенкэр зыгъасэу Владимир Бородавкиным. — Зэнэкъокъум зы нэгъэупІэпІэгъум изыщани бгъэлъэпІэн фае. Апэрэ чІыпІэр къыдэпхыным фэшІ уахътэм ельытыгьэр гурыІогьуаеп. Чемпион хъугъэр къашІэным фэшІ сурэтэу атырахырэм, видеокамерэхэм яльытыгьэр макіэп.

Александр Евтушенкэр аужырэ мазэхэм Бразилием, Мексикэм, Колумбием ащыкІогьэ зэнэкъокъухэм чанэу ахэлэжьагъ. Португалием щызэхащэгъэ зэlукlэгъум Европэм испортсменхэм яухьазырыныгъэ къыщагъэлъэгъуагъ. А. Евтушенкэм трекым тыжьын медалыр къыщихьыгъ. Гъогум щыкІогъэ ящэнэрэ чІыпІэр Швейцарием къыщыфагъэшъошагъ.

Тикъалэ щапіугъ

Мыекъуапэ игурыт еджапІэу N 2-м Александр Евтушенкэр щеджагъ. Спортым ишъыпкъэу пылъынымкІэ директорэу а лъэхъаным щытыгъэ Тыгъужъ Татьянэ ишІогъэшхо къекІыгъ. В. Бородавкиным зэрилъытэрэмкІэ, гуетыныгъэу А. Евтушенкэм къызыхигъафэрэм иныбджэгъухэри кІырэплъых.

- СикІэлэегъаджэхэм, тренерхэм сафэраз, — еІо Александр Евтушенкэм. — Ахэр симыгъусэхэу, синыбджэгъухэр къызгомытхэу чыжьэу сыкІон слъэ-

А. Евтушенкэр Адыгэ Республикэм ихэхъоныгъэхэм акіэупчіэ. Испанием дунэе зэlукlэгъоў щы-Іэщтхэм ахэлэжьэнэу зегъэхьазыры. Анатолий Лелюкрэ Александр Евтушенкэмрэ упчІэу къытатыгьэр тигьэзетеджэхэм ашІогъэшІэгъонэу тэлъытэ.

Адыгэхэр Испанием исыхэмэ зэрагъашІэ ашІоигъу. Мадрид е нэмыкі къалэ зыкіохэкіэ тилъэпкъэгъухэм аlукlэнхэ ямурад. А. Евтушенкэр Олимпиадэ джэгунхэм ахэлажьэ шІоигъу. Спортсмен ныбжьыкІэм шІоу щыІэр къыдэхъунэу фэтэІо. Опсэу, Александр!

Сурэтым итхэр: Анатолий Лелюк, Александр Евтушенкэр, Джармэкъо Юсыф.

> НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.